

Beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark

RAPPORT FRA VITENSKAPELIG RÅD
FOR LAKSEFORVALTNING

Beskatningsråd for sjølaksefisket i
Finnmark

RAPPORTEN REFERERES SOM

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2025. Beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 20.

Trondheim januar 2025

ISSN: 1891-442X

ISBN: 978-82-93038-42-9

RETTIGHETSHAVER

©Vitenskapelig råd for lakseforvaltning
www.vitenskapsradet.no

REDAKSJON

Eva B. Thorstad & Torbjørn Forseth

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

OMSLAG

Grafisk design Eva Setsaas, NINA

Forsidefoto: Oktoberlaks i Dirdalselva. ©Helge Skoglund, NORCE

NØKKEWORD

Laks - *Salmo salar* - beskatning - beskatningsråd - sjølaksefiske - Finnmark - Troms - kilenot - kyst - fjord - gytebestandsmål - forvaltningsmål - bestandsutvikling - fangststatistikk - høsting - høstbart overskudd - innsig - lakseinnsig

INNHOOLD

KORT SAMMENDRAG.....	5
SAMMENDRAG.....	6
VITENSKAPELIG RÅD FOR LAKSEFORVALTNING	9
MEDLEMMER AV VITENSKAPELIG RÅD FOR LAKSEFORVALTNING.....	10
ORDLISTE	13
1 INNLEDNING.....	15
2 METODER.....	16
2.1 Geografisk inndeling av fjorder og regioner.....	16
2.2 Bestander som inngår i fisket.....	18
2.3 Rådgiving på bestandsnivå.....	20
2.4 Prosedyrer for råd for sjølaksefiske.....	21
2.5 Hjelpefigurer og tabeller	24
3 RÅD OM BESKATNING.....	25
3.1 Status for laksebestander som inngår i sjølaksefisket i Finnmark	25
3.1.1 Status for laksen i Tanavassdraget	27
3.2 Fjordregion Fjordene i Vest-Finnmark	31
3.3 Fjordregion Porsangerfjord.....	34
3.4 Fjordregion Tanafjorden.....	37
3.5 Fjordregion Indre Varangerfjord.....	42
3.6 Kysten av Finnmark	45
3.6.1 Kysten av Finnmark samlet	45
3.6.2 Vestre kyst	48
3.6.3 Midtre kyst.....	51
3.6.4 Østre kyst.....	54
3.6.5 Varanger.....	57
3.7 Oppsummering.....	60
4 REFERANSER	61
VEDLEGG	63

KORT SAMMENDRAG

I denne rapporten gir vi beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark. Beskatningsråd for fjordregionene (Fjordene i Vest-Finnmark, Porsangerfjorden, Tanafjorden og Indre Varangerfjord) er at ingen av disse bør åpnes for fiske. Beskatningsråd for kysten av Finnmark er at ingen av kystområdene bør åpnes for fiske. Rådene er basert på tilstanden til bestandene som antas å inngå i fisket i hvert område. Flere bestander i Troms og Finnmark som inngår i fisket i de ulike områdene som er vurdert, har ikke et høstbart overskudd.

Vitenskaprådet vurderer laksen i Tanavassdraget som sterkt truet. Årsaken er en kritisk reduksjon av bestanden, og fare for ytterligere redusert innsig i de kommende årene. Innsiget av laks har blitt sterkt redusert etter 2002, og er langt under gytebestandsmålet. Særlig bekymringsverdig er det kritisk lave innsiget av tanalaks i 2024, som er mer enn en halvering av de allerede svært lave innsigene i 2020-2023. I en slik situasjon kan enhver beskatning av laks i sjølaksefiske bidra til økt fare for tap av bestander i vassdraget. Siden laks fra Tanavassdraget fiskes i sjølaksefisket i hele Finnmark, blir tilstanden til laksebestandene i Tanavassdraget styrende for mye av rådene for fisket i Finnmark. I tillegg har de reduserte bestandene i blant annet Neidenelva og Reisaelva, og gjenoppbyggingen av laksebestandene i Skibotnelva og Signaldalselva konsekvenser for råd for sjølaksefisket.

SAMMENDRAG

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2025. Beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 20.

- **Vitenskapelig råd for lakseforvaltning er et uavhengig råd med medlemmer fra ulike institutt og universitet**

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning er et uavhengig råd opprettet av Miljødirektoratet, som vurderer bestandsstatus for norsk laks, trusselfaktorer, beskatningsnivå og andre tema som berører villaks. Medlemmene (13 forskere fra sju universiteter og institutt) er personlig oppnevnt.

- **I denne rapporten gir vi råd om beskatning for sjølaksefisket i Finnmark, etter oppdrag fra Miljødirektoratet**

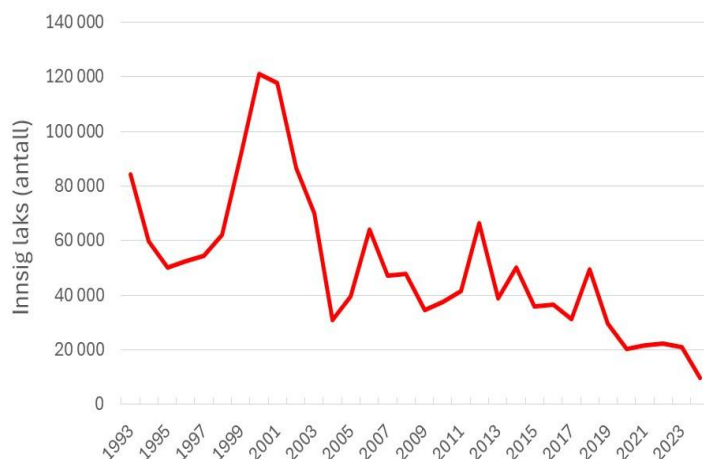
Flere laksebestander i Finnmark har hatt en negativ utvikling de senere årene. Klima- og miljødepartementet har derfor bedt Miljødirektoratet om å innhente oppdaterte beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark og fastsette reguleringer før neste fiskesesong. Sjølaksefisket omfatter fiske med faststående redskap i sjøen, som tradisjonelt har vært kilenot, krokarn og lakseverp, men bruken av krokarn er stanset og fisket foregår nå bare med kilenot.

- **Beskatningsrådene er gitt for kystregioner og fjorder basert på tilstanden for bestandene som antas å inngå i fisket i hvert område**

Status for de enkelte laksebestandene som inngår i sjølaksefisket og råd om beskatning på bestandsnivå ligger til grunn for rådgivingen for sjølaksefiske. Før beskatningsråd for sjølaksefiske ble utarbeidet ble det derfor gjennomført vurderinger av status for vassdragene i Finnmark og Nord-Troms basert på oppnåelse av gytebestandsmål og høstbart overskudd i perioden 2021-2024. For bestander der det ikke finnes nok informasjon til å vurdere oppnåelse av gytebestandsmål ble status vurdert ut fra et forenklet system. Status og vurdering av beskatning for de enkelte vassdragene er tilgjengelig i egen innsynsløsning på vitenskapsrådets nettside.

- **Vitenskapsrådet vurderer laksen i Tanavassdraget som sterkt truet. Innsiget av laks har blitt kritisk redusert etter 2002. Særlig bekymringsverdig er det kritisk lave innsiget av tanalaks i 2024, som er mer enn en halvering av de allerede svært lave innsigene i 2020-2023 (figur 1), og det er fare for et ytterligere redusert innsig i de kommende årene.**

Det totale innsiget av laks til hele Tanavassdraget var i 2024 beregnet til kun 9354 laks, noe som er langt under gytebestandsmålet. I en slik situasjon kan enhver beskatning av laks i sjølaksefiske bidra til økt fare for tap av bestander i vassdraget. Siden laks fra Tanavassdraget fiskes i sjølaksefisket i hele Finnmark, blir tilstanden til laksebestandene i Tanavassdraget styrende for mye av rådene for sjølaksefiske i Finnmark.

Figur 1. Beregnet innsig av laks hjemmørende i Tanavassdraget for årene 1993-2024. I 2024 var beregnet innsig kun 9354 laks. Vi gjør oppmerksom på at i disse beregningene er det ikke tatt hensyn til urapportert fangst og andelen urapportert fangst har avtatt etter 1996, noe som innebærer at forskjellene i innsig fra tidlig til sent i tidsserien trolig er større enn det som vises her.

En dårlig bestandsstatus for laksen i Neidenelva påvirker rådgivingen for sjølaksefisket i Varanger. I Neidenelva har det vært en markant reduksjon i innsiget av laks etter 2020. Gytebestandsmålet for Neidenelva har ikke vært nådd i de fire siste årene, og i 2024 var det ikke noe høstbart overskudd.

Sjølaksefisket i Finnmark beskatter også laks fra vassdrag i Troms. Salangsvassdraget, Nordkjoselva, Reisaelva, Tennelv, Spansdalselva og Vardnesvassdraget i Troms er hensynskrevende bestander med dårlig status som inngår i vurderingen av beskatning i sjølaksefisket i Finnmark. Skibotnelva og Signaldalselva er under reetablering etter behandling mot *G. salaris*, og beskatning i sjølaksefiske kan forsinke reetableringen i disse.

- **Beskatningsråd for fjordregionene (Fjordene i Vest-Finnmark, Porsangerfjorden, Tanafjorden og Indre Varangerfjord) er at ingen av disse bør åpnes for fiske**

Fjordene i Vest-Finnmark består av ett fjordsystem knyttet til Altafjorden. Den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i fisket i dette området tilsier at det kan vurderes å åpne for økt sjølaksefiske. Imidlertid beskattes også laks fra Tanavassdraget i dette fjordsystemet, noe som medfører råd om å ikke åpne for fiske. Vi estimerer at det årlig ble fanget mellom 468 kg og 705 kg laks fra Tanavassdraget i sjølaksefisket i Altafjordsystemet i perioden 2021-2024.

I Porsangerfjorden tilsier den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i fisket i dette området at sjøbeskatningen bør reduseres moderat, hovedsakelig fordi beskatningen av laks fra Børselv bør reduseres. Imidlertid beskattes også laks fra Tanavassdraget i dette fjordsystemet, noe som medfører råd om å ikke åpne for fiske. Vi estimerer at det årlig ble fanget mellom 332 kg og 590 kg laks fra Tanavassdraget i sjølaksefisket i Porsangerfjorden i perioden 2021-2024.

I Tanafjorden tilsier den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander som inngår i fisket i fjorden at det ikke er grunnlag for å åpne for sjølaksefiske. Alle de 21 laksebestandene i fjorden er hensynskrevende bestander. Ingen av de 20 delbestandene i Tanavassdraget har hatt noe høstbart overskudd i de senere år.

Indre Varangerfjord består av Køfjord/Bøkfjord og Jarfjord. Sjølaksefisket bør ikke åpnes for fiske på grunn av risiko for overbeskatning av laks fra Neidenelva. I tillegg beskattes også laks fra Tanavassdraget i dette fjordsystemet, noe som medfører råd om å ikke åpne for fiske i disse fjordene. Vi estimerer at det årlig ble fanget mellom 164 og 362 kg laks fra Tanavassdraget i sjølaksefisket i Indre Varangerfjord i perioden 2021-2024.

- **Beskatningsråd for kysten av Finnmark (vestre kyst, midtre kyst, østre kyst og Varangerfjorden) er at ingen av kystområdene bør åpnes for fiske**

Sjølaksefisket i region kysten av Finnmark beskatter laks i bestander fra både Finnmark og nordlige deler av Troms fylke. Vi har gitt råd om beskatning i sjølaksefiske for fire deler av kysten av Finnmark, og ingen av kystregionene anbefales åpnet for fiske på grunn av hensynskrevende bestander som inngår i fisket. Betydningen av fangsten på de ulike hensynskrevende bestandene skifter fra vest mot øst. Beskatningen på bestander i Troms er størst i vest mens fangsten av laks fra Troms er svært liten lengst i øst. Fangsten av laks fra Tanafjorden er størst i region midtre kyst, men inngår i fangstene langs hele kysten.

VITENSKAPELIG RÅD FOR LAKSEFORVALTNING

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning er et uavhengig råd opprettet av Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) i 2009. Hovedoppgaver er å:

- 1) beskrive bestandsstatus for laks når det gjelder gytebestandsmål og trusselnivå,
- 2) utarbeide prognoser for innsig av laks,
- 3) gi råd om beskatningsnivået, og
- 4) gi råd om andre spesifiserte tema.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning skal foreta analyser og vurderinger innenfor rammene av naturmangfoldloven, lakse- og innlandsfiskloven, Den nordatlantiske laksevernorganisasjonen (NASCO) sine retningslinjer for føre-var tilnærmingen, Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) sine tilrådninger, samt vedtatte nasjonale målsettinger for lakseforvaltning jf. føringene i St.prp. nr. 32 Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Basert på eksisterende vitenskapelig kunnskap skal det gis råd i henhold til mandat og årlige spørsmål.

Leder og medlemmer av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning er oppnevnt av Miljødirektoratet. Rådet er sammensatt slik at de viktigste problemstillingene som skal belyses er dekket med minst ett medlem med spesialkunnskap innenfor feltet. Medlemmene er personlig oppnevnt og representerer dermed ikke den institusjonen de er ansatt i. Medlemmene oppnevnes for fire år av gangen, og nåværende medlemmer er oppnevnt for perioden 2021-2024. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har sekretariatsfunksjon.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning utarbeider årlig en rapport i egen rapportserie som beskriver status og utvikling for laks. Rapporten skal være forvaltningens sentrale dokument når det gjelder sammenstilling av kunnskapsgrunnlaget for forvaltning av laks. I tillegg til årlig tilstandsrapport utarbeider vitenskapsrådet temarapporter som dekker ulike tema, etter oppdrag fra forvaltningen eller eget initiativ, i en egen temarapportserie. Rapportene legges ut på vitenskapsrådets [nettside](#). Vitenskapsrådet kan ved behov hente inn bidrag fra eksperter utenfor rådet. Disse svarer ikke for de vurderinger og råd som blir gitt.

Vitenskapsrådet takker Sonja Pedersen ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark og alle som har bidratt med informasjon om beskatningsnivå i elvene i Finnmark, og spesielt de som gjennomfører gytefisktellinger eller drifter ulike typer fisketellinger.

Rådet skal søke å bli enige om teksten i rapportene uten at dette går på bekostning av deres tydelighet. Ved eventuell uenighet om teksten vektlegges synspunkter fra den eller de av rådets medlemmer som er eksperter på temaet det er uenighet om. Det skal gis en konkret beskrivelse i rapportene av hva en eventuell uenighet består av.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning har følgende sammensetning:

LEDER:

Torbjørn Forseth

ANDRE MEDLEMMER:

Sigurd Einum, Peder Fiske, Morten Falkegård, Øyvind A. Garmo, Åse Helen Garseth, Helge Skoglund, Monica F. Solberg, Eva B. Thorstad, Kjell Rong Utne, Knut Wiik Vollset, Asbjørn Vøllestad og Vidar Wennevik

SEKRETARIAT:

Eva B. Thorstad (leder), Peder Fiske, Torbjørn Forseth og Randi Saksgård

MEDLEMMER AV VITENSKAPELIG RÅD FOR LAKSEFORVALTNING

Torbjørn Forseth, Dr. scient

Stilling: Seniorforsker, Norsk institutt for naturforskning (NINA)

e-post: torbjorn.forseth@nina.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Effekter av vassdragsreguleringer, fiskevandring og tiltak, klimaeffekter, lokal forvaltning, gytebestandsmål, habitatbruk og vekst.

Har også jobbet med: Parasitter, sykdom og sur nedbør. 87 internasjonale publikasjoner og > 100 tekniske rapporter.

Sigurd Einum, Dr. scient.

Stilling: Professor, Inst. Biol., NTNU

e-post: sigurd.einum@ntnu.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Populasjonsdynamikk, populasjonsøkologi, livshistorie, maternale effekter, evolusjon.

Har også jobbet med: Interaksjoner mellom vill- og oppdrettslaks, effekter av vassdragsregulering, zooplankton evolusjonær økologi. 87 internasjonale publikasjoner og 7 bokkapitler/bøker.

Peder Fiske, Dr. scient.

Stilling: Seniorforsker, Norsk institutt for naturforskning (NINA)

e-post: peder.fiske@nina.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Overvåking av bestandssammensetning, estimering av bestandsstørrelse, effekter av rømt oppdrettslaks og beskatning.

Har også jobbet med: Vandring i ferskvann og sjøen, atferd, effekter av vassdragsregulering og fang og slipp fiske. Medlem i ICES Working Group on North Atlantic Salmon som årlig vurderer bestandssituasjonen for laks. 54 internasjonale publikasjoner og 85 tekniske rapporter.

Morten Falkegård, Dr. scient.

Stilling: Forsker, Norsk institutt for naturforskning (NINA)

e-post: morten.falkegard@nina.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Habitatbruk, diett, atferd og vandring, produksjon, beskatning, forvaltning og overvåking.

Har også jobbet med: Introduerte arter og ferskvannsbunndyr. 12 internasjonale publikasjoner og 30 tekniske rapporter.

Øyvind A. Garmo, PhD

Stilling: Forsker og regionleder, Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

E-post: oyvind.garmo@niva.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Forsuring og kalking; kjemiske tiltak (AIS og klor) mot lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*; vannkjemiske effekter.

Har også jobbet med: Metaller, miljøgifter, tiltak mot forurensning. > 20 internasjonale publikasjoner og > 80 tekniske rapporter og populærvitenskapelige artikler.

Åse Helen Garseth, Veterinær, PhD

Stilling: Seniorforsker og fagansvarlig for villfiskhelse ved Veterinærinstituttet

e-post: ase-helen.garseth@vetinst.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Helseovervåking, beredskap, kunnskapsutvikling og kunnskapsstøtte, helse hos vill og oppdrettet fisk. Genbank for vill laks.

Har også jobbet med: Helsetjenesten kultiveringsanlegg, forvaltning (Dyrehelsetilsynet), fiskehelsetjeneste. Medlem i ICES Working Group on Pathology and Diseases of Marine Organisms (WGPDMO). 18 internasjonale publikasjoner, 2 bokkapitler og > 100 tekniske rapporter og populærvitenskapelige artikler.

Helge Skoglund, PhD

Stilling: Forsker, Laboratorium for ferskvannsökologi og innlandsfiske (LFI) v/ NORCE, Norwegian Research Center AS, Bergen.

E-post: hesk@norce-research.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Bestandsovervåking, gytebiologi, rømt oppdrettslaks, effekter av vassdragsregulering.

Har også jobbet med: Restaureringsbiologi, effekter av lakselus, relikts laks, habitatbruk. 19 internasjonale publikasjoner og > 100 tekniske rapporter.

Monica F. Solberg, PhD

Stilling: Seniorforsker, Havforskningsinstituttet

E-post: Monica.Solberg@hi.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Arvelige genetiske forskjeller mellom vill- og oppdrettslaks, effekter av rømt oppdrettslaks, kartlegging av rømmingshistorikk og diett i naturen.

Har også jobbet med: Lakselus, triploid laks, pukkellaks. Medlem i ICES Working Group on Risk assessment of Environmental Interaction of Aquaculture og Working Group on the Application of Genetics for Fisheries and Aquaculture. 44 internasjonale publikasjoner og > 25 tekniske rapporter.

Eva B. Thorstad, PhD

Stilling: Forsker, Norsk institutt for naturforskning (NINA), professor II UiT Norges arktiske universitet

e-post: eva.thorstad@nina.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Vandringer i ferskvann og sjøen, atferd, habitatbruk, effekter av vannkraftregulering, fang og slipp fiske, beskatning, effekter av rømt oppdrettslaks og lakselus, merking, relikts laks, bestandsovervåking, effekter av sur nedbør og andre forurensninger, introduserte arter.

190 internasjonale publikasjoner og > 250 rapporter og populærvitenskapelige artikler.

Kjell Rong Utne, PhD

Stilling: Forsker, Havforskningsinstituttet

e-post: kjell.rong.utne@hi.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Beiteforholdene i havet og interaksjoner med andre pelagiske fisk.

Har også jobbet med: Økosystemforståelse og integrert forvaltning av Norskehavet. Overvåkingstokt og forvaltning av makrell og norsk vårgytende sild. Individbasert modellering av pelagisk fisk i koblede økosystemmodeller. 27 internasjonale publikasjoner og > 20 tekniske rapporter.

Knut Wiik Vollset, PhD

Stilling: Forsker 1, Forsker, Laboratorium for ferskvannssøkologi og innlandsfiske (LFI) v/ NORCE, Norwegian Research Center AS, Bergen.

E-post: knvo@norceresearch.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Lakselus og annen smitte, effekter av vassdragsreguleringer, predasjon, bestandsovervåkning, marin vekst og atferdsøkologi.

Har også jobbet med: Rekrutteringsbiologi og marin økologi. 56 internasjonale publikasjoner og > 20 tekniske rapporter.

Asbjørn Vøllestad, Dr. philos.

Stilling: Professor, Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis, Institutt for Biovitenskap, Universitetet i Oslo

e-post: avollest@uio.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Genetisk struktur, livshistorie, populasjonsbiologi, populasjonsdynamikk, evolusjon, bevaringsbiologi.

Har også jobbet med: De fleste norske ferskvannsfisk, ulike leppefiskarter m.m. Bruker et vidt spekter av tilnærminger (teori, populasjonsgenetikk, , populasjonsdynamikk, atferd, fysiologi). Arbeider hovedsakelig med grunnleggende biologiske problemstillinger. > 220 internasjonale publikasjoner, fagredaktør for tema fisk i Store Norske Leksikon, redaktør for tidsskriftet *Ecology of Freshwater Fish*.

Vidar Wennevik, PhD

Stilling: Seniorforsker, Havforskningsinstituttet

e-post: vidar.wennevik@hi.no

Hovedarbeidsområder, laksefisk: Populasjonsstruktur av laks, laks i havet, anvendelse av genetiske metoder i identifikasjon av individer, interaksjoner mellom vill og rømt laks. Overvåkning av forekomst av rømt oppdrettslaks i vassdrag.

Har også jobbet med: Populasjonsstruktur av torsk og sild, og generell lakseøkologi. Medlem i ICES Working Group on North Atlantic Salmon som årlig vurderer bestandssituasjonen for laks. 58 internasjonale publikasjoner og > 50 tekniske rapporter.

ORDLISTE

Anadrom – Anadrome fisk er ferskvannsfisk som regelmessig vandrer ut i sjøen på næringssøk og tilbake til ferskvann igjen for gyting. Laks, sjørret og sjørøye er anadrome fisk.

Beskatning – Fisk som har blitt tatt i fiske og avlivet. Oppgis gjerne som andeler i denne rapporten. For eksempel den totale beskatningen av lakseinnslaget er andel av fisken som kom fra havet som er fisket og avlivet i sjølaksefisket og i elvene. Beskatningen i ei elv er andelen av den voksne laksen som har gått opp i elva et år som har blitt fisket og avlivet. Se også *Fangst*.

Bestand – I denne rapporten, og i praktisk forvaltning, er en laksebestand ofte laksen som lever i ei elv. I store elver og vassdrag med sideelver, kan det være flere ulike bestander. Særlig i Tanavassdraget og Glomma/Ågårdselva tas det hensyn til sistnevnte i forvaltningen. En bestand er en gruppe individ av samme art som lever innenfor et avgrenset område og tilhører en felles genetisk gruppe fordi de oftere gyter med hverandre enn med andre individer.

Bestandsstatus – Vitenskapelig råd for lakseforvaltning vurderer bestandsstatus ut fra om bestandene nådde gytebestandsmålene og hadde normale høstbare overskudd i et gitt år. Klassifiseringen er bygd på systemet som brukes i kvalitetsnorm for villaks.

Ensjø vinterlaks – Laks som har vært ett år i havet (dvs. én vinter), fra de vandret ut fra elvene som smolt til de kom tilbake for å gyte. Disse er ofte mindre enn 3 kg og utgjør en stor andel av kategorien smålaks. Se også *Flersjø vinterlaks*.

Fangst – All fisk som har blitt tatt i fiske, inkludert både de som har blitt avlivet og de som har blitt gjenutsatt i live. Se også *Beskatning*.

Flersjø vinterlaks – Laks som har vært flere enn ett år i havet (dvs. flere vintre), fra de vandret ut fra elvene som smolt til de kom tilbake for å gyte. Disse er ofte større enn 3 kg og er dermed i kategoriene mellomlaks eller storlaks. Se også *Ensjø vinterlaks*.

Forvaltningsmål – Miljøforvaltningen har bestemt et forvaltningsmål for laksebestandene, med utgangspunkt i gytebestandsmålene. Forvaltningsmålet er at hver gytebestand skal ha en størrelse som gjør at bestandens langsiktige levedyktighet er sikret. Ut fra dette har miljøforvaltningen definert forvaltningsmålet til at gytebestandsmålet skal være oppnådd i tre av de fire siste årene. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning har tatt hensyn til at det er en usikkerhet både i beregninger av hvor stor gytebestanden er hvert år, og i selve gytebestandsmålet, og vurderer det slik at oppnåelse av gytebestandsmålet i tre av fire år er tilnærmet lik en gjennomsnittlig sannsynlighet for å oppnå gytebestandsmålet på 75 % eller høyere i de fire siste årene. I praksis vurderes det derfor som at forvaltningsmålet er nådd når gjennomsnittlig sannsynlighet for å oppnå gytebestandsmålet er 75 % eller høyere i de fire siste årene.

Gytebestandsmål – Et mål på hvor mange kilo hunnlaks som skal være i elva i gytesesongen, eller på hvor mange rognkorn som skal være gytt i elva, som er to sider av samme sak. Gytebestandsmål er satt for nær alle norske laksevassdrag, og lakseforvaltningen bruker dette målet, blant annet til å regulere fisket. Gytebestandsmålet tilsvarer antallet hunnlaks som må gyte i elva for at elvas naturlige evne til å produsere laksunger som går ut fra elva til sjøen, altså laksesmolt, skal være fullt utnyttet. Med andre ord, målet er at elvenes naturlige kapasitet til å produsere laks skal utnyttes, og det skal ikke være mangel på gytefisk som begrenser laksebestanden i ei lakseelv.

Høstbart overskudd – Laksebestander som er i god tilstand har ikke bare nok laks til å nå gytebestandsmålet, men de har et overskudd (mengde fisk over gytebestandsmålet) som kan høstes av ved fiske, som kalles høstbart overskudd. Det høstbare overskuddet er mengden laks over gytebestandsmålet som kommer tilbake til ei elv. I fullrekrutterte bestander vil det høstbare overskuddet variere mellom år fordi sjøoverlevelsen varierer mellom år på grunn av variasjoner i forholdene fisken opplever i havet. Når en større andel av laksen overlever gjennom oppholdet i havet, så kommer det flere laks tilbake til elvene enn i år med dårlig overlevelse. Dermed blir det høstbare overskuddet større i år med god sjøoverlevelse. Se også *Gytebestandsmål* og *Normalt høstbart overskudd*.

Innsig – Lakseinnsiget er antall laks som hvert år kommer tilbake som gytefisk fra havet til Norge. Av disse blir noen fisket i sjøen, noen blir fisket i elvene, og resten blir igjen som årets gytefisk.

Mellomlaks – Voksen laks som er i størrelsesgruppen 3-7 kg. Disse har ofte vært i havet i to år fra de vandret ut fra elvene som smolt til de kom tilbake for å gyte. Se også *Smålaks* og *Storlaks*.

Normalt høstbart overskudd – Det overskuddet en bestand skal ha ut fra overlevelsesforholdene i havet. Ideelt skulle dette overskuddet beregnes ut fra estimer av sjøoverlevelse i bestander i ulike regioner som er upåvirket eller lite påvirket av menneske i tidlig marin fase. I mangel av slike data beregnes normalt høstbart overskudd som median høstbart overskudd i de av bestandene i hver av tre regioner som sannsynligvis var fullrekrutterte. Det er sannsynlig at laksebestandene fra ulike deler av landet bruker forskjellige beiteområder i havet, og det kan dermed være regionale forskjeller i sjøoverlevelse og normalt høstbart overskudd. Se også *Høstbart overskudd*.

Postsmolt – Laks i sjøen, fra de har kommet ut i sjøen etter å ha vandret ned elvene som smolt til slutten av første vinteren i sjøen. Se også *Smolt*.

Sjøoverlevelse – Andel fisk som overlever sjøvandringen, fra de forlater elva som smolt til de kommer tilbake til elva igjen for å gyte. Sjøoverlevelse i overvåkede elver er andelen merket fisk som kommer tilbake til elvene etter sjøvandringen.

Smolt – Sølvblank ungfisk som er på vei ned elvene for å vandre ut i havet. Se også *Postsmolt*.

Smålaks – Voksen laks som er mindre enn 3 kg. Disse har ofte vært i havet i ett år fra de vandret ut fra elvene som smolt til de kom tilbake for å gyte. Se også *Mellomlaks* og *Storlaks*.

Storlaks – Voksen laks som er større enn 7 kg. Disse har ofte vært i havet i tre eller flere år fra de vandret ut fra elvene som smolt til de kom tilbake for å gyte. Se også *Smålaks* og *Mellomlaks*.

1 INNLEDNING

- I denne rapporten gir vi råd om beskatning for sjølaksefisket i Finnmark, etter oppdrag fra Miljødirektoratet.
- Flere laksebestander i Finnmark har hatt en negativ utvikling de senere årene. Klima- og miljødepartementet har derfor bedt Miljødirektoratet om å innhente oppdaterte beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark og fastsette reguleringer før neste fiskesesong.
- Tanavassdraget, som har vært ett av verdens største laksevassdrag, har hatt en spesielt negativ utvikling i laksebestanden de seneste årene. Elvefisket i Tanavassdraget og sjølaksefisket i Tanafjorden og omkringliggende sjøområder ble stoppet i 2021. Laks fra Tanavassdraget inngår i fangstene i sjølaksefisket over store deler av Finnmark.

Klima- og miljødepartementet (KLD) har bedt Miljødirektoratet om å innhente oppdaterte beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark og fastsette reguleringer før neste fiskesesong med utgangspunkt i oppdatert kunnskap (brev fra KLD til Miljødirektoratet 18. september 2024, referanse 24/3295, **vedlegg 1**). På bakgrunn av dette har Miljødirektoratet gitt Vitenskapelig råd for lakseforvaltning i oppdrag å utarbeide beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark.

Klima- og miljødepartementet viser til at det er nødvendig å vurdere alle tiltak som kan redusere risikoen for overbeskatning av sårbare laksebestander, i lys av rekordsvake lakseinnsig i 2024 og den negative utviklingen til mange av laksebestandene i Finnmark. Departementet viser videre til at mange av laksebestandene i Finnmark har hatt en negativ utvikling i tiden etter at Vitenskapelig råd for lakseforvaltning utarbeidet beskatningsråd for sjølaksefisket i 2020 (VRL 2020), og at det er behov for å utarbeide nye beskatningsråd basert på mest mulig oppdatert kunnskap.

Innsiget av laks til elvene i Nord-Norge unntatt Tanavassdraget har vært stabilt siden slutten av 1980-tallet, men med en tendens til redusert innsig av laks de siste fem årene (VRL 2024b). Gjennomsnittlig lakseinnsig i 2019-2023 var det laveste siden tidsserien startet i 1989 (VRL 2024b). Det høstbare overskuddet for fiske i denne regionen har vært stabilt høyt fram til 2018, men er redusert de senere årene i takt med reduserte laksebestander. Det er særlig i Øst-Finnmark at det høstbare overskuddet har blitt redusert (VRL 2024b). Beskatningen av laks har alle år vært høyest i Nord-Norge sammenlignet med resten av landet, men forskjellene til de andre regionene har blitt gradvis mindre. Nord-Norge er den eneste regionen der det fortsatt er et relativt stort sjølaksefiske langs kysten.

Tanavassdraget i Finnmark har vært ett av verdens største laksevassdrag. Innsiget av laks til Tanafjorden og Tanavassdraget har vært betydelig redusert i mange år, og den negative utviklingen i Tanavassdraget skiller seg markant fra resten av Nord-Norge (VRL 2024b). Lakseinnsiget til Tanavassdraget var enda lavere i 2021 og 2022 enn de foregående årene, og det laveste noen gang registrert i 2023 (VRL 2024b). Det er ikke et høstbart overskudd av laks i Tanavassdraget. Elvefisket i Tanavassdraget og sjølaksefisket i Tanafjorden og omkringliggende sjøområder ble stoppet i 2021. Laks fra Tanavassdraget inngår i fangstene i sjølaksefisket over store deler av Finnmark.

I denne rapporten gir vi råd om beskatning for sjølaksefisket i Finnmark. Rådene er basert på eksisterende vitenskapelig kunnskap. Rådene er gitt for kystregionen og fjorder basert på tilstanden for bestandene som antas å inngå i fisket i hvert område. Sjølaksefisket omfatter fiske med faststående redskap i sjøen, som tradisjonelt har vært kilenot, krokarn og lakseverp, men bruken av krokarn er stanset og fisket foregår nå bare med kilenot.

2 METODER

- Beskatningsråd for sjølaksefiske gis for regioner i indre og ytre strøk, såkalte fjordregioner og kystregioner. I fjordregioner består fangsten stort sett av laks som kommer fra elver i nærheten, mens i kystregioner består fangstene av laks som kommer fra større deler av landet.
- Siden sjølaksefisket beskatter laks fra flere bestander, må det vurderes hvilke bestander som inngår i fisket i de ulike regionene for å kunne gi råd om beskatning.
- Beskatningsrådene for sjølaksefisket er basert på status for de enkelte laksebestandene som inngår i sjølaksefisket i hver region, og hvor sannsynlig det er at disse fanges i sjølaksefisket.
- Statusen for de enkelte laksebestandene som inngår i sjølaksefisket ble vurdert ut fra oppnåelse av gytebestandsmål og høstbart overskudd i perioden 2021-2024. For bestander der det ikke finnes nok informasjon til å vurdere oppnåelse av gytebestandsmål ble status vurdert ut fra et forenklet system.
- Råd om beskatning på bestandsnivå ligger til grunn for rådgivingen for sjølaksefiske. Før beskatningsråd for sjølaksefiske ble utarbeidet ble det derfor gjennomført vurderinger av beskatning for vassdragene i Finnmark og Nord-Troms basert på perioden 2021-2024. Status og vurdering av beskatning for de enkelte vassdragene er tilgjengelig i egen innsynsløsning på vitenskapsrådets nettside.
- Klima og miljødepartementet har påpekt at det i sjølaksefiske på blandete bestander skal tas spesielt hensyn til små eller sårbare bestander. Vi har særskilt vurdert risiko for overbeskatning av hensynskrevende bestander, herunder Tanavassdraget.
- I dette kapitlet beskrives geografisk inndeling av fjorder og regioner i Finnmark, og metoder brukt til å vurdere hvilke bestander som inngår i fisket. Videre beskrives metoder brukt til å vurdere status og beskatningsråd på bestandsnivå, og prosedyrer brukt til å gi råd for sjølaksefiske.

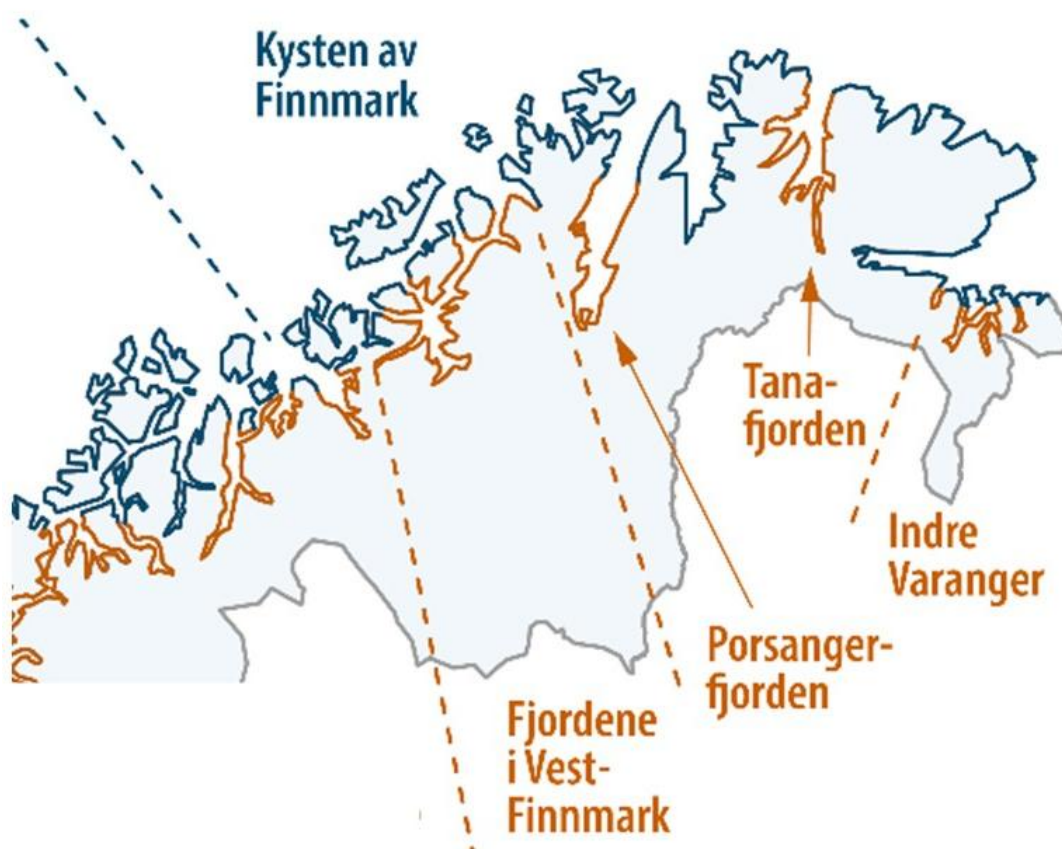
Metodene vi har brukt til å utarbeide beskatningsråd for Finnmark er beskrevet i dette kapitlet. En omfattende beskrivelse av alle metoder som benyttes av vitenskapsrådet er gitt i VRL (2024a).

Råd, analyser og vurderinger er gitt innenfor rammene av naturmangfoldloven, lakse- og innlandsfiskloven, Den nord-atlantiske laksevernorganisasjonen (NASCO) sine retningslinjer for føre-var tilnærmingen, Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) sine tilrådninger, samt nasjonale målsettinger for lakseforvaltning (St.prp. nr. 32 2006-2007).

2.1 Geografisk inndeling av fjorder og regioner

Beskatningsråd for sjølaksefiske blir generelt gitt for regioner i indre og ytre strøk, såkalte fjordregioner og kystregioner (VRL 2020). I fjordregioner består fangsten stort sett av laks som kommer fra elver med utløp i regionen, mens i kystregioner består fangstene av laks som kommer fra større deler av landet. Hva som regnes som fjordregioner og kystregioner i Finnmark er vist i **figur 2.1**.

Når det gjelder Karlebotn, som tidligere ble behandlet som en egen fjord, så behandles denne nå som en del av kysten av Finnmark, på samme måte som da vitenskapsrådet utarbeidet beskatningsråd for sjølaksefisket i 2020 (VRL 2020). Ved hjelp av genetiske analyser er det undersøkt hvor laks fra et stort antall sjølaksefiskestasjoner i Nord-Norge hørte hjemme (Svenning mfl. 2014, Svenning mfl. 2019). I indre Varangerfjord utgjorde lokal fisk bare 24 % av fangsten, og denne andelen var spesielt lav i fjorden Karlebotn. I de andre fjordene i Varanger (Køfjord/Bøkfjord og Jarfjorden) var andelen lokal fisk noe høyere. Dette gjaldt særlig stasjonene som lå inne i fjordene. Karlebotn behandles derfor som en del av kysten av Finnmark, mens Køfjord/Bøkfjord og Jarfjorden er beholdt som fjorder (fjordregion indre Varanger, **figur 2.1**).

Figur 2.1. Regioninndeling for sjølaksefiske i Nord-Norge. Regionene tilhører indre strøk (fjorder og fjordstrøk, røde linjer) eller ytre strøk (kyst og store åpne fjordsystem, blå linjer). Fjordregion Indre Varanger består av fjordene Køfjord/Bøkfjord og Jarfjorden. Merk at Karlebotn innerst i Varangerfjorden, i motsetning til fram til 2020, ikke lenger behandles som en fjord men som en del av kysten av Finnmark.

2.2 Bestander som inngår i fisket

For å gi råd basert på bestandsstatus for de enkelte laksebestandene måtte vi ha kunnskap om hvilke bestander som sannsynligvis beskattes i sjølaksefisket i hver region. Dette ble gjort ved å fordele fangstene i hver region til den bestand de mest sannsynlig tilhører. Det har blitt utviklet prosedyrer for å fordele fangstene langs kysten til fjordregioner etter en fordelingsnøkkel basert på innvandringsmønsteret (VRL 2024a). Fordelingsnøkkel for fangster i kystregionen Kysten av Finnmark, slik den ble brukt i siste rådgiving for sjølaksefisket (VRL 2020), er gitt i **tabell 2.1**. Etter 2020 har det imidlertid vært store endringer i sjølaksefiske i Finnmark, og vi har i denne rapporten gjort endringer i fordelingsnøkkel fra og med 2020 på grunn av endringene i sjølaksefisket. Sjølaksefisket i Tanafjorden og nærliggende sjøområder ble stanset fra 2021. Fra 2022 ble bruk av krokgarn forbudt, noe som medførte at fisket ble redusert i de mest strøm- og vindeksponerte områdene der kilenot ikke er egnet redskap. Disse endringene har medført at fangstene i sjølaksefiske har blitt mindre jevnt fordelt langs kysten av Finnmark, og nå gjøres de største fangstene i østlige og vestlige deler av fylket. Videre har Tanavassdraget hatt en markant reduksjon i lakseinnslaget, med en tilnærmet halvering fra 2019 til 2024. Dette medfører at innslaget av Tanalaks i sjølaksefisket i hele Finnmark er kraftig redusert. For å legge en mest mulig riktig fordeling av fangstene på kysten av Finnmark til grunn for våre beregninger, valgte vi derfor å dele regionen i følgende fire deler:

- *Vestre kyst*: Fra fylkesgrense i sør til Nordkapp (Loppa, Hasvik, ytre Hammerfest, Måsøy).
- *Midtre kyst*: Fra Nordkapp til Tanafjorden (Nordkapp og Lebesby). Inkluderer Laksefjord.
- *Østre kyst*: Fra og med Tanafjorden til utløpet av Komagelva ytterst i Varangerfjord (Gamvik, Berlevåg, Båtsfjord og nordlige deler av Vardø).
- *Varanger*: Varangerfjorden fra og med utløp Komagelva i nordvest og til grensa mot Russland i sørøst (sørlige del av Vardø, Vadsø, Nesseby, ytre del av Sør-Varanger).

Selv om vi i denne rapporten kun gjør en vurdering av perioden 2021-2024 har vi justert fordelingsnøkkel for fangster på kysten av Finnmark etter den nye regioninndelingen tilbake til 2002 (**tabell 2.2**), fordi dette kommer til å brukes av vitenskapsrådet i senere vurderinger. For å kunne fange opp endringene i innsig til Tanavassdraget har vi valgt å lage forskjellige fordelingsnøkler for perioden 2002-2019 og 2020-2024. For beregninger og vurderinger i denne rapporten er det fordelingsnøkkel for 2020-2024 som brukes.

De nye fordelingsnøkklene (**tabell 2.2**) var, som de opprinnelige, basert på resultatene fra Kolarctic prosjektene (Svenning mfl. 2014, 2019; Ozerov mfl. 2017) hvor opprinnelsen til laks fanget i ulike sjøområder ble bestemt med genetiske metoder. Dette var omfattende studier som dekket alle relevante sjøområder og som danner grunnlag for nye fordelingsnøkler i de fire nye sjøområdene. For perioden fra og med 2020 nedjusterte vi i tillegg innslaget av Tanalaks, noe som medførte oppjustering av andeler fra andre områder. Denne justeringen var dels basert på resultater fra en av delstudiene i Coasal prosjektet (Ozerov mfl. 2023), der det ble undersøkt for laks fanget i sjølaksefisket i 2020 og 2021 hvilke bestander de tilhørte, basert på genetiske metoder. I denne studien var det best dekning for Varangerfjord, men det var også noen kilenotstasjoner vestover til Altafjorden. Resultatene viste, som forventet, en tydelig reduksjon i innslaget av laks fra Tanavassdraget. Relativt få fisk analysert og begrenset geografisk dekning utenom Varangerfjorden gjør at usikkerheten om effekten av redusert innsig av laks fra Tanavassdraget er stor for noen sjøområder. Det ble derfor også brukt faglig skjønn i justeringene knyttet til reduksjon av innsiget av laks fra Tanavassdraget.

Fangstene i sjølaksefisket ble videre fordelt til hver enkelt fjord og bestand proporsjonalt til beregnet eller antatt elveinnsig av laks større enn 1,5 kg, som beskrevet i VRL (2015). Laks mindre enn 1,5 kg blir i liten grad fanget i redskap som brukes i sjølaksefisket (VRL 2011). Andelen laks større enn 1,5 kg ble beregnet for hver bestand ut fra størrelsesfordelingen i elvefangstene. Denne metoden kan på grunn av at sjølaksefisket er størrelsesselektivt overestimere andelen små fisk i bestandene, men vi har ikke annen informasjon som kan brukes. På den annen side har våre analyser vist at smålaks generelt er mer fangbar enn større laks i elvefisket (VRL 2019), og dette kan kompensere en eventuell overestimering av andelen små laks. I vassdrag uten rapporterte fangster brukte vi tall fra nærliggende vassdrag av samme størrelse til å beregne andelen laks større enn 1,5 kg. For bestander som har blitt vurdert årlig, inkludert for 2024, ble

innsiget beregnet som summen av fangstene og gytebestanden. For små eller sårbare bestander (se under), hvor tilstanden har blitt vurdert etter forenklet klassifisering og ikke ut fra en beregning av størrelse av innsiget, antok vi at innsiget var likt innsiget av hunner som trengs for å nå gytebestandsmålet.

Etter at sjøfangstene var fordelt til hver enkel bestand beregnet vi totalinnsiget til hvert vassdrag som elveinnsiget pluss den totale fangsten av laks av den aktuelle bestanden i sjølaksefisket. Deretter ble den totale beskatningen (summen av beskatning i sjø og elv) i prosent av det totale innsiget beregnet for hvert vassdrag. Vi beregnet også for hvert vassdrag hvordan fangstene var fordelt mellom ulike sjøområder og elv.

Tabell 2.1. Prosentvis fordeling av fangsten i kystregion Finnmark til andre kyst- og fjordregioner samt til Russland slik den ble brukt i forrige rådgiving (VRL 2020). Tabellen er et utsnitt av tilsvarende fordeling for alle kystregioner i Norge (se VRL 2024a). Når fangstene i kystregionen det er snakk om (her kysten av Finnmark) fordeles blir de først fordelt mellom de ulike regionene, deretter blir fangsten fordelt mellom vassdrag i innen de ulike regionene etter hvor stort innsig av laks over 1,5 kg det er til munningen av hver enkelt elv.

	Kystregioner		Fjordregioner					Russland
	Kysten Troms	Kysten Finnmark	Fjordene i Troms	Fjordene i Vest-Finnmark	Porsanger	Tana- fjord	Indre Varanger	
Kysten av Finnmark	1 %	11 %	2 %	18 %	9 %	33 %	6 %	20 %

Tabell 2.2. Prosentvis fordeling av fangsten i fire deler av region Kysten av Finnmark til andre kyst- og fjordregioner samt til Russland, for 2002-2019 og 2020-2024. Fordelingen for 2020-2024 er den som brukes til beregninger og vurderinger i denne rapporten. Når fangstene i kystregionen det er snakk om fordeles blir de først fordelt mellom de ulike regionene, deretter blir fangsten fordelt mellom vassdrag i innen de ulike regionene etter hvor stort innsig av laks over 1,5 kg det er til munningen av hver enkelt elv. Fordelingen er antatt å være forskjellig mellom de to tidsperiodene fordi innsiget til Tanavassdraget har blitt lavere og dermed er antatt å utgjøre en mindre del av fangstene i den siste perioden.

	Kystregioner					Fjordregioner					Russ-land
	Kysten Troms	Finnmark Vest	Finnmark Midt	Finnmark Øst	Finnmark Varanger	Fjordene i Troms	Fjordene i Vest- Finnmark	Pors- anger	Tana- fjord	Indre Varanger	
2002-2019:											
Vestre kyst	1	1	5	5	1	9	39	13	16	0	10
Midtre kyst	1	0	8	13	3	10	23	14	17	1	10
Østre kyst	0	0	3	22	7	6	4	4	38	2	14
Varangerfjord	0	0	1	4	28	2	1	1	13	4	46
2020-2024:											
Vestre kyst	1	1	5,5	5,5	1	9	41	14	12	0	10
Midtre kyst	1	0	9	14	3	10	24	15	13	1	10
Østre kyst	0	0	4	25	9	6	5	5	25	3	18
Varangerfjord	0	0	1	4	29,5	2	1	1	8	4,5	49

2.3 Rådgiving på bestandsnivå

Råd om beskatning på bestandsnivå er sentral for rådgivingen for sjølaksefiske. Det ble derfor i forbindelse med denne rapporten gjennomført vurderinger av status ut fra oppnåelse av gytebestandsmål og gitt beskatningsråd for de enkelte bestandene i Finnmark og Nord-Troms basert på perioden 2021-2024. Disse vurderingene er tilgjengelig i egen innsynsløsning på vitenskapsrådets nettside www.vitenskapsradet.no. Som tidligere ble råd om beskatning på bestandsnivå gitt i form av fem standardiserte råd (VRL 2015). De fem rådene med tilhørende kriterier er som følger:

Råd 0: Denne bestanden tåler sannsynligvis høyere beskatning dersom innsiget blir som i de senere år.

Kriterier:

- Gjennomsnittlig sannsynlighet for oppnåelse av gytebestandsmålet siste fire år er høyere enn 75 %, og
- gjennomsnittlig prosentvis oppnåelse siste fire år er 140 % eller høyere.

Råd 1: Forvaltningsmålet er nådd for denne bestanden og det er ikke nødvendig med ytterligere tiltak for å redusere beskatningen.

Kriterium:

- Gjennomsnittlig sannsynlighet for oppnåelse av gytebestandsmålet siste fire år er lik eller høyere enn 75 % (dvs. at forvaltningsmålet er nådd).

Råd 2: Det er fare for at forvaltningsmålet ikke er nådd for denne bestanden og beskatningen bør reduseres moderat for å sikre oppnåelse av gytebestandsmålet.

Kriterier:

- Gjennomsnittlig sannsynlighet for oppnåelse av gytebestandsmålet de siste fire år er mellom 40 og 74 %, og
- gjennomsnittlig prosentvis måloppnåelse de siste fire år er 75 % eller høyere.

Råd 3: Det er sannsynlig at forvaltningsmålet ikke er nådd for denne bestanden og beskatningen bør reduseres betydelig for å sikre oppnåelse av gytebestandsmålet.

Kriterier:

- Gjennomsnittlig sannsynlighet for oppnåelse av gytebestandsmålet de siste fire år er lavere enn 40 %, og
- det har vært et høstbart overskudd i minst tre av de fire siste år

Råd 4: Forvaltningsmålet er langt fra oppnådd for denne bestanden, det har vært et svært lite eller ikke noe høstbart overskudd og bestanden bør ikke beskattes.

Kriterium:

- Det har vært et høstbart overskudd i færre enn tre av de siste fire år.

For vassdrag der det ikke har vært åpnet for fiske etter villaks, men det finnes datagrunnlag (gytefisktelinger eller andre tellinger) ble det gitt ett av følgende råd om beskatning:

Råd 5 A: Ikke åpnet for fiske, men sannsynligvis et høstbart overskudd om innsiget blir som i de senere år.

Råd 5 B: Ikke åpnet for fiske og ikke et høstbart overskudd.

Kriteriet for råd 5 A er som for råd 0 at gjennomsnittlig prosentvis oppnåelse er 140 % eller høyere. Her kan imidlertid vurderingsperioden være kortere enn fire år, avhengig av når fisket ble stengt eller når oppnåelsen ble vurdert basert på gytefisktelinger.

Når vi bruker oppnåelse av gytebestandsmål i perioden 2021-2024 til å gi råd om beskatning i årene som kommer, forutsetter vi at sjøoverlevelsen og innsiget i perioden framover blir som i 2021-2024. Vi gjør oppmerksom på at det ikke trenger å bli slik. Det er stor variasjon mellom år i sjøoverlevelse, og overlevelsen kan bli enten lavere eller høyere i årene som kommer.

2.4 Prosedyrer for råd for sjølaksefiske

Vi beregnet gjennomsnittlig veid (med gytebestandsmålet) og uveid sannsynlighet for oppnåelse av gytebestandsmålet og prosentvis måloppnåelse for perioden 2021-2024 for alle de årlig vurderte bestandene som inngår i fisket i hvert sjøområde. For å gi råd om å vurdere å øke fisket i et sjøområde måtte følgende kriterier være nådd:

- Gjennomsnittlig uveid sannsynlighet for oppnåelse av gytebestandsmål i bestandene som beskattes i sjøområdet i de siste fire år er høyere enn 75 %,
- gjennomsnittlig uveid prosentvis oppnåelse i de siste fire år er 140 % eller høyere, og
- alle bestandene har et høstbart overskudd.

Videre, for å kunne vurdere å opprettholde fisket på dagens nivå måtte følgende kriterium være nådd:

- Gjennomsnittlig veid (med gytebestandsmål) sannsynlighet for oppnåelse av gytebestandsmål i bestandene som beskattes i sjøområdet i de siste fire år er 75 % eller høyere.

Dårligere måloppnåelse enn kriteriene beskrevet ovenfor tilsier at beskatningen bør reduseres.

Neste trinn i rådgivingen var å vurdere hensynskrevende bestander. Dette trinnet ble innført i rådgivingen i 2020 (VRL 2020) med bakgrunn i brev fra Klima og Miljødepartementet til Miljødirektoratet (**vedlegg 2**)

der departementet påpekte at det i et sjølaksefiske på blandete bestander skulle tas spesielt hensyn til små eller sårbare bestander og bestander under reetablering etter kalking eller behandling mot *G. salaris*. Små eller sårbare bestander blir her, på samme måte som i rådgivingen i 2020 (VRL 2020), definert som følger:

For bestander med årlige vurderinger av oppnåelse av gytebestandsmål er sårbare bestander:

- Naturlig store bestander der det er sannsynlig at forvaltningsmålet ikke er nådd, eller forvaltningsmålet er langt fra nådd (råd 3 og 4 i den bestandsvise rådgivingen, se kapittel 2.3). Stengte vassdrag uten høstbart overskudd tilhører også denne gruppen (råd 5b). Store bestander er bestander med gytebestandsmål på over 250 hunner.
- Naturlig moderat store bestander der det er fare for eller sannsynlig at forvaltningsmålet ikke er nådd, eller forvaltningsmålet er langt fra nådd (råd 2-4 i den bestandsvise rådgivingen, se vurderinger av enkeltbestander i innsynsløsningen på www.vitenskapsradet.no). Stengte vassdrag uten høstbart overskudd tilhører også denne gruppen (råd 5b). Moderat store bestander er bestander med gytebestandsmål på mellom 25 og 250 hunner.

For de øvrige bestandene, uten årlige vurderinger av oppnåelse av gytebestandsmål, ble sårbare bestander definert som bestander klassifisert til å være i dårlig eller svært dårlig tilstand i den siste vurderingen for perioden 2015-2019 (VRL 2021). Vi sjekket alle disse bestandene for eventuell ny informasjon som tilsa at bestandstilstanden hadde endret seg, men fant ingen klare endringer.

For små eller sårbare bestander er det risiko for overbeskatning som blir vurdert, mens det for bestander under reetablering er mulige forsinkelser i reetableringen som er viktig, på samme måte som ved forrige rådgiving (VRL 2020).

Risiko for overbeskatning er en kombinasjon av sannsynligheten for og konsekvensen av overbeskatning. Sannsynligheten for overbeskatning er avhengig av i hvor stor grad fisket i et sjøområde beskatter små eller sårbare bestander. Konsekvensen er avhengig av størrelsen på beskatningen i forhold til gytebestandsmålet og tilstanden i bestanden. Fordelingsnøkkelen for lakseinnsiget (fra kyst til fjord og videre til bestand, se kapittel 2.2) gir en forventningsverdi for sjøbeskatningen på de hensynskrevende bestandene under gjeldende fiskereguleringer. Denne verdien ble brukt til å beregne risiko for overbeskatning som kan true små eller sårbare bestander etter de samme prosedyrene som ble etablert i 2020 (VRL 2020):

- Vi definerte overbeskatning som kan true små eller sårbare bestander som mer enn 30 % overbeskatning (stor overbeskatning), i samsvar med kvalitetsnormens påvirkningsanalyse. Dette er bestander som på grunn av beskatning har en måloppnåelse på mindre enn 70 % av gytebestandsmålet.
- Små bestander i dårlig eller svært dårlig tilstand klassifisert etter forenklet system ble antatt å ha et innsig av hunner som er like stort som gytebestandsmålet. For sårbare bestander med årlig vurdering av måloppnåelse var innsigets størrelse beregnet, og vi brukte disse i videre analyser.
- Innsiget av hunnlaks større enn 1,5 kg ble beregnet ut fra størrelsesfordelingen i bestanden.
- Maksimal fangstandel (i perioden 2021-2024 av samlet fangst i sjøen (av fisk over 1,5 kg) for hver hensynskrevende bestand ble brukt som fangstsannsynlighet for hver fisk over 1,5 kg i innsiget. For fisk under 1,5 kg ble fangstsannsynligheten satt til null. Vi brukte samlet fangst i sjølaksefisket for å unngå at spredt risiko i flere sjøområder gir undervurdering av samlet risiko.
- Vi antok at fangstsannsynligheten var binomisk fordelt og beregnet gytebestandens størrelse som innsiget minus antall fanget fisk fra fordelingen, og sammenlignet dette med gytebestandsmålet (i antall hunnlaks). Til slutt ble sannsynligheten (P) for at fangsten medførte en overbeskatning høyere enn 30 % beregnet.

Når risiko for overbeskatning var beregnet for alle små eller sårbare bestander som beskattes i fisket i sjøområdet, ble risikoen for at minst én bestand blir sterkt overbeskattet beregnet ved å kombinere risikoen for overbeskatning for alle de hensynskrevende bestandene. Dette ble gjort ved å beregne produktet av sannsynlighetene for at hver av bestandene ikke er overbeskattet ($1-P$) og sannsynligheten for at minst én er overbeskattet blir 1 minus dette produktet. Denne beregningen bygger på at sannsynligheten for at minst én bestand er overbeskattet og for at ingen er overbeskattet er komplementære hendelser som må summere til 1. Metoden er i prinsippet den samme som ICES arbeidsgruppe WGNAS bruker når de vurderer muligheten for å åpne for laksefiske ved Færøyene, som også er et fiske på blandede bestander (ICES 2024).

Vi klassifiserte risikoen for overbeskatning av minst én bestand etter følgende grenser, der grenseverdiene er satt ut fra faglig skjønn:

Lav risiko: < 5 %

Moderat risiko: 5-25 %

Høy risiko: > 25 %

Vi presiserer at dette er *risiko* for overbeskatning, som tar hensyn til både *sannsynlighet* og *konsekvens*.

Den andre gruppen av hensynskrevende bestander er bestander som er under reetablering etter kalking eller behandling mot *G. salaris*. For disse skal det vurderes om beskatningen i et sjøområde kan forsinke reetableringen. Det er i brevet fra Klima- og miljødepartementet ikke definert noe nivå på forsinkelsen, bare «slik at reetableringen av laksebestandene kan skje så raskt som mulig». For denne utredningen er det bare de to vassdragene Signaldalselva og Skibotnelva i Nord-Troms som er aktuelle, fordi de er under reetablering etter behandling mot *G. salaris*.

Laksebestandene i vassdrag behandlet mot *G. salaris* blir definert som under reetablering fram til det høstbare overskuddet har nådd 60 % av normalt overskudd, basert på naturlig rekruttering. Inntil gytebestandsmålet er nådd over tid (det vil si at forvaltningsmålet er nådd) vil enhver beskatning kunne forsinke reetableringen. Dette innebærer at beskatning av en bestand under reetablering som ikke har nådd forvaltningsmålet vil forsinke reetableringen. Når forvaltningsmålet er nådd vil reetableringen ikke forsinkes. Bestander som er i en tidlig reetableringsfase betraktes automatisk som hensynskrevende, og reetableringen kan bli forsinket dersom de beskattes. Med disse kriteriene vil begge de to vassdragene i Nord-Troms inngå som hensynskrevende bestander der beskatning vil forsinke reetableringen.

I tillegg til disse vurderingene av hensynskrevende bestander må vi for Finnmark se spesielt på all sjøbeskatning av laks fra Tanavassdraget. I Tanavassdraget har det ikke vært noe høstbart overskudd i de fire siste årene, og gytebestandsmålet har ikke blitt nådd selv uten noe fiske i vassdraget eller fjordområdene utenfor etter 2020. I 2024 var innsiget av hunnlaks om lag halvparten av det som trengs for at gytebestandsmålet for vassdraget samlet skal nås. All beskatning på Tanalaks er derfor overbeskatning, slik innsiget har vært i de siste fire år. I fjordregioner er det tidligere antatt som en forenkling at all fisk som fanges i sjølaksefiske i regionen er hjemmørende i vassdrag med utløp i fjordsystemet. Kolarctic prosjektene (Svenning mfl. 2014, 2019; Ozerov mfl. 2017) har imidlertid vist at Tanalaks fanges også i andre fjordregioner i Finnmark enn Tanafjorden. Selv om andelene er lave, bidrar fangstene i disse fjordregionene til overbeskatning av bestandene i Tanavassdraget. I Naturmangfoldloven § 16 står det at høsting bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd, og dette er et prinsipp som lenge har vært brukt på bestandsnivå i lakseforvaltningen og som innebærer at det ikke åpnes for laksefiske i vassdrag uten høstbart overskudd. Følger vi dette prinsippet, og føringene fra Klima og Miljødepartementet (**vedlegg 2**), tilsier den kritiske situasjonen for laksen i Tanavassdraget at det ikke bør åpnes for fiske i sjøområder der laks fra Tanavassdraget beskattes. I alle områder der laks fra Tanavassdraget fanges i sjølaksefiske gir vi i kapittel 3 anslag for hvor stor denne beskatningen er, basert på resultatene fra Kolarctic prosjektet (Svenning mfl. 2014, 2019; Ozerov mfl. 2017), men med nedjusterte andeler basert på resultatene fra Coasal prosjektet (Ozerov mfl. 2023) og faglig skjønn. Justeringen innebærer at innslaget av Tanalaks i nåværende situasjon vurderes som omtrent to tredjedeler av det Kolarctic prosjektene dokumenterte.

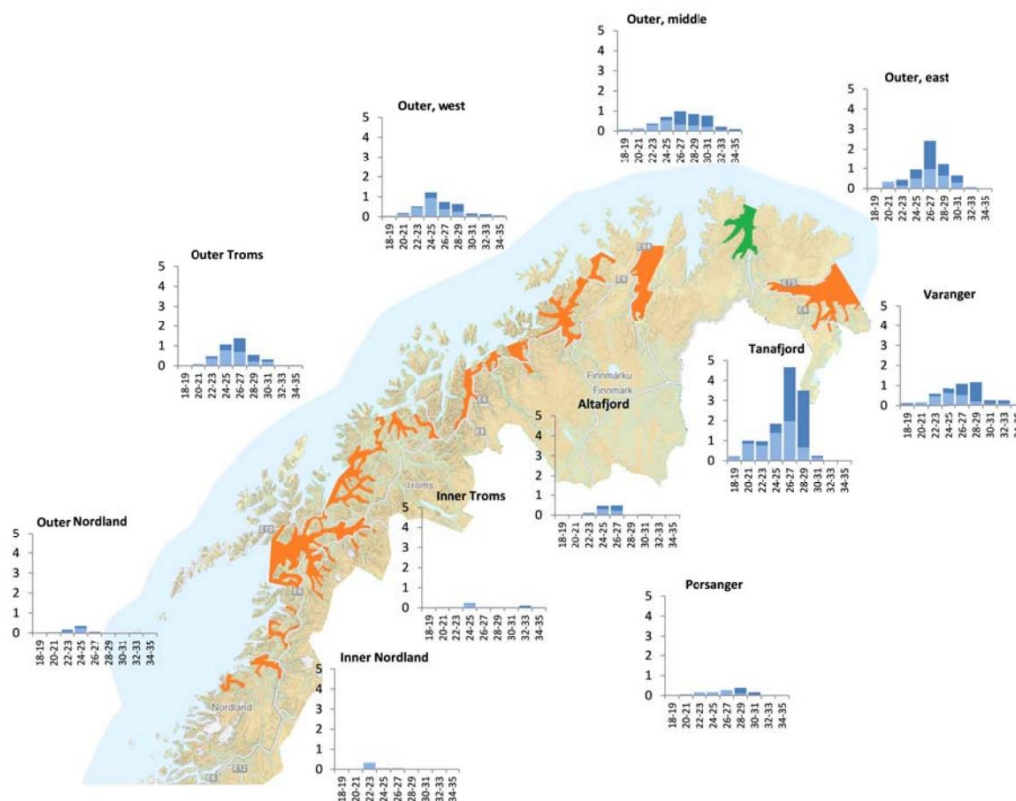
Basert på gjennomgangen ovenfor ble følgende prinsipp lagt til grunn for utarbeidelse av beskatningsråd:

- For sjøområder der det ut fra gjennomsnittlig oppnåelse av gytebestandsmål kunne vurderes å øke eller opprettholde beskatningen, ble vurderingen beholdt bare hvis fisket ikke vil bidra til forsinket reetablering i noen bestander, dersom det ikke er moderat eller høy risiko for overbeskatning i minst én liten eller sårbar bestand som inngår i fisket og ingen bestander uten høstbart overskudd beskattes.
- For alle sjøområder som ikke oppfylte disse kriteriene, og for sjøområder med dårligere gjennomsnittlig måloppnåelse, ble det gitt råd om redusert beskatning:
 - *Beskatningen bør reduseres moderat*: fisket bidrar ikke til vesentlig forsinket reetablering i noen bestander, det er ingen eller lav risiko for overbeskatning av minst én liten eller sårbar bestand, og ingen bestander uten høstbart overskudd beskattes.

- *Beskatningen bør reduseres vesentlig*: fisket bidrar ikke til vesentlig forsinket reetablering i noen bestander, og/eller det er moderat risiko for overbeskatning av minst én liten eller sårbar bestand, og ingen bestander uten høstbart overskudd beskattes.
- *Sjøområdet bør ikke åpnes for fiske*: Fisket bidrar til vesentlig forsinket reetablering i én eller flere bestander, det er høy risiko for overbeskatning av minst én liten eller sårbar bestand, eller fisket beskatter laks fra vassdrag uten høstbart overskudd.

2.5 Hjelpesfigurer og tabeller

Vitenskapsrådet har i denne rapporten gitt råd basert på biologisk kunnskap om bestandene og føringene fra Klima- og miljødepartement. Det er miljøforvaltningen som bestemmer fiskereguleringene, og de kan også ta andre hensyn enn bare de biologiske forholdene. Til hjelp når miljøforvaltningen skal utarbeide nye fiskereguleringer, har vi derfor for hvert fjordområde laget figurer med fordelingen av innsiget mellom sjøfangst (kyst og fjord), elvefangst og gytebestand. Vi har også gitt anslag for hvor store fangstene av laks fra Tanavassdraget er i de ulike fjordregionene. Videre har vi laget tabeller med informasjon om bestandstilstand og beskatning i de ulike områdene for perioden 2021-2024. De hensynskrevende bestandene er listet under hver region. Til hjelp for miljøforvaltningen om andre hensyn tilsier åpning av et begrenset sjølaksefiske gjengir vi her den sesongmessige fordelingen av laks fra Tanafjorden i ulike sjøområder basert på resultatene fra Kolarctic prosjektet (**figur 2.2**).

Figur 2.2. Fangst av laks fra Tanavassdraget i ulike sjøområder i nordre deler av Nordland, Troms og Finnmark gitt som antall laks per redskapsdøgn per to-ukers periode. Lyse blå søyler angir fangst av hunnlaks og mørkeblå søyler er totalfangst. Inndelingen av kystregionene i Finnmark er tilnærmet lik fordelingen som vi har brukt. Figuren er fra Svenning mfl. (2014).

3 RÅD OM BESKATNING

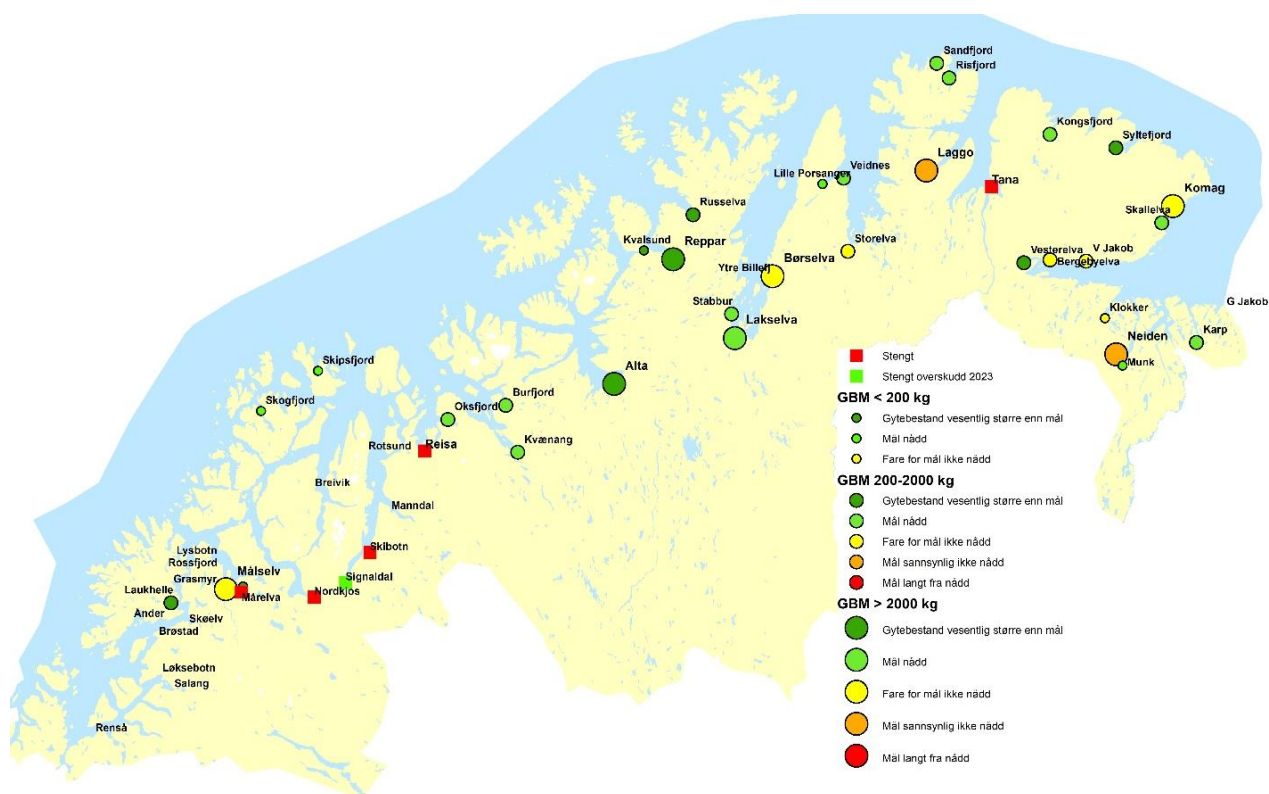
- I dette kapitlet oppsummer vi først status for laksebestander som inngår i sjølaksefisket i Finnmark. Basert på biologisk kunnskap om bestandene gir vi råd om beskatning for sjølaksefiske i tre fjordregioner og ytre kyststrøk.
- Vitenskapsrådet vurderer laksen i Tanavassdraget som sterkt truet. Innsiget av laks har blitt kritisk redusert etter 2002. Særlig bekymringsverdig er det kritisk lave innsiget av tanalaks i 2024. Innsiger er mer enn halvert i forhold til de allerede svært lave innsigene i 2020-2023, det er fare for et ytterligere redusert innsig i de kommende årene. I en slik situasjon kan enhver beskatning av laks i sjølaksefiske bidra til økt risiko for tap av flere av bestandene i vassdraget. Siden laks fra Tanavassdraget fiskes i sjølaksefisket i hele Finnmark, blir tilstanden til laksebestandene i Tanavassdraget styrende for mye av rådgivingen for sjølaksefiske i Finnmark.
- Sjølaksefisket i Finnmark beskatter laks fra vassdrag både i Troms og i Finnmark. Salangsvassdraget, Nordkjoselva og Reisa, Spansdalselva, Vardnesvassdraget og Tennelv i Troms er hensynskrevende bestander med dårlig status som inngår i vurderingen av beskatning i sjølaksefisket i Finnmark. Skibotnelva og Signaldalselva er under reetablering etter behandling mot *G. salaris*, og beskatning i sjølaksefiske kan forsinke reetableringen i disse.
- Bestandsstatusen i Neidenelva påvirker rådgivingen for sjølaksefisket i Varanger. I Neidenelva har det vært en markant reduksjon i innsiget av laks etter 2020. Gytebestandsmålet for Neidenelva har ikke vært nådd i de fire siste årene, og i 2024 var det ikke noe høstbart overskudd.
- Til hjelp for miljøforvaltningen, som er de som bestemmer fiskereguleringene, har vi i dette kapitlet for hvert fjordområde laget figurer med fordelingen av innsiget mellom sjøfangst (kyst og fjord), elvefangst og gytebestand. Vi har også gitt anslag for hvor stor fangsten av laks fra Tanavassdraget er for hver av fjordregionene. Vi har laget tabeller med informasjon om bestandstilstand og beskatning i de ulike kyst og sjøområdene for perioden 2021-2024. Hensynskrevende bestander er listet for hver region.

3.1 Status for laksebestander som inngår i sjølaksefisket i Finnmark

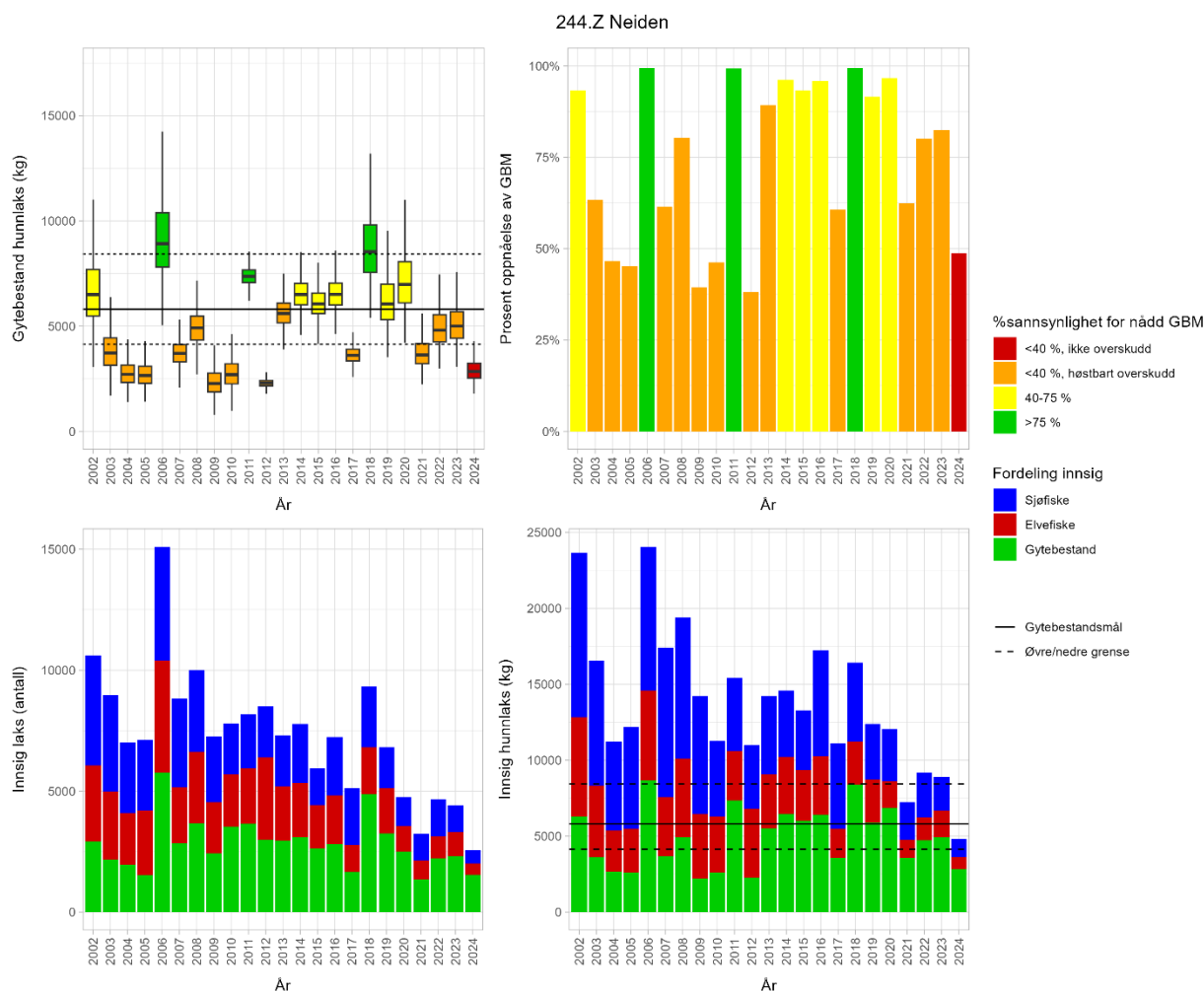
Sjølaksefisket i Finnmark beskatter laks fra bestander i vassdrag både i Troms og i Finnmark (**figur 3.1**). For Troms har vi vurdert vassdrag fra Laukhellevassdraget og nordover. Om lag 3 % av laksen som fanges i sjølaksefisket i Finnmark kommer fra vassdrag i Troms (**tabell 2.2, tabell 2.3**). I Troms er det tre vassdrag, Salangsvassdraget, Nordkjoselva og Reisaelva, der fisket er stengt og det ikke har vært et stabilt høstbart overskudd i perioden 2021-2024. I et vassdrag med kort fisketid, Tennelv, har det heller ikke vært noe stabilt høstbart overskudd. I tillegg er det to mindre vassdrag uten ordinær vurdering av måloppnåelse, Spansdalselva og Vardnesvassdraget, som har blitt vurdert til å være i dårlig eller svært dårlig tilstand. Alle disse seks bestandene inngår som hensynskrevende i vurderingen av beskatning i sjølaksefisket i Finnmark. Det er også to bestander, Skibotnelva og Signaldalselva, som er under reetablering etter behandling mot *G.*

salaris. Begge ble friskmeldt så sent som i 2022. Det har ikke blitt åpnet for fiske i Skibotnelva og Signaldalselva, fordi bestandene er under reetablering. Beskatning i sjølaksefiske kan forsinke reetableringen i disse.

I Finnmark er det den svært kritiske situasjonen for laksen i Tanavassdraget som dominerer. I tillegg påvirker bestandsstatusen i Neidenelva rådgivingen for sjølaksefisket i Varanger. I Neidenelva har det vært en markant reduksjon i innsiget av laks etter 2020. Gytebestandsmålet for Neidenelva har ikke vært nådd i de fire siste årene, og i 2024 var det ikke noe høstbart overskudd (figur 3.2). For Neidenelva i 2024 ble det gitt råd om at beskatningen bør reduseres betydelig (råd 3). Det ble også gitt råd om at beskatningen bør reduseres betydelig (råd 3) for Laggo/Langfjordelva, men her er det dårlig funksjon i ei laksetrapp som er den største utfordringen. Om man bare vurderer et gytebestandsmål nedstrøms trappa i Laggo/Langfjordelva, så har målet blitt nådd i tre av de fire siste årene. Bestandsstatusen i Laggo/Langfjordelva påvirker derfor ikke rådgivingen for sjølaksefisket. Det er også en liten bestand uten ordinær vurdering, Mathiselva, hvor bestandstilstanden har blitt klassifisert som dårlig/svært dårlig. Som det framgår nedenfor (kapittel 3.2) er imidlertid laksen så liten i dette vassdraget at tilstanden ikke får betydning for beskatningsråd for sjølaksefisket.

Figur 3.1. Vassdrag som er vurdert for gytebestandsmåloppnåelse i perioden 2021-2024 til denne rapporten. Vassdrag hvor det enda ikke er gjort en vurdering er angitt som navn uten sirkel eller fargekoding. Vassdragene på dette kartet med fargekode er de som inngår i beregning av gjennomsnittlig måloppnåelse for vassdrag som blir beskattet på kysten av Finnmark. For vassdragene i Troms må vurderingen betraktes som foreløpig fordi vi ikke har benyttet lokal informasjon i vurderingene.

Figur 3.2. Måloppnåelse og innsig av laks hjemmørende i Neidenelva for årene 2002 til 2024. Figuren øverst til venstre viser beregnet gytebestand med usikkerhet (boksene og de lodrette linjene) sammenlignet med gytebestandsmålet (vannrette linjer for midtverdi, minimum- og maksimumsverdi). Figuren øverst til høyre viser beregnet sannsynlighet for at gytebestandsmålet har blitt nådd. Fargene i begge de to øvre figurene angir om sannsynligheten for oppnåelse oppfyller kravet til minst 75 % sannsynlighet, eller er lavere. Når sannsynligheten er lavere enn 40 % illustrerer farger om det er et høstbart overskudd eller ikke. I de to nederste figurene er det beregnede innsiget av laks hjemmørende i vassdraget gitt, med innsiget i antall laks i venstre figur og i kilo hunnlaks i høyre figur. Figurene viser også hvordan innsiget er fordelt mellom fangst i sjølaksefiske, fangst i elvfiske og hvor mye gytefiske som var igjen etter fisket. I figuren til høyre kan innsiget sammenlignes direkte med intervallet for gytebestandsmålet. Figuren er hentet fra vitenskapsrådets innsynsløsning for vurdering av enkeltbestander.

3.1.1 Status for laksen i Tanavassdraget

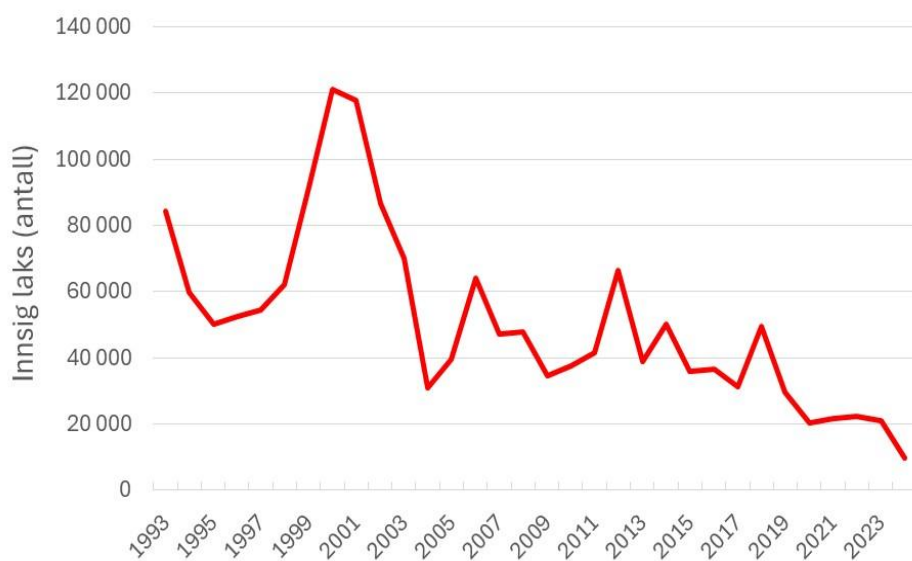
Vitenskapsrådet vurderer laksen i Tanavassdraget som sterkt truet etter en kritisk reduksjon av bestanden (figur 3.3, 3.4, 3.5), og det er fare for et ytterligere redusert innsig i de kommende årene. Det er nødvendig med flere tiltak som reduserer sannsynligheten for at bestander i Tanavassdraget går tapt. Tilstanden for laksen i Tanavassdraget blir derfor styrende for mye av rådgevingen for sjølaksefiske i Finnmark. Innsiget av laks til vassdraget har blitt sterkt redusert etter 2001 og 2002, fra omtrent 120 000 laks til i overkant av 9000 laks i 2024 (figur 3.3). Særlig bekymringsverdig er det kritisk lave innsiget av tanalaks i 2024, som er mer enn halvert i forhold til de allerede svært lave innsigene i 2020-2023. Gytebestandsmålet har trolig ikke blitt nådd i noen år etter 2003 (figur 3.4), heller ikke etter at laksefiske i vassdraget og sjøområdene utenfor ble stanset fra og med 2021. I de siste fire årene har det ikke vært noe høstbart overskudd, og i 2024 var innsiget

av hunnlaks mindre enn halvparten av det som trengs for å oppnå gytebestandsmålet for Tanavassdraget samlet.

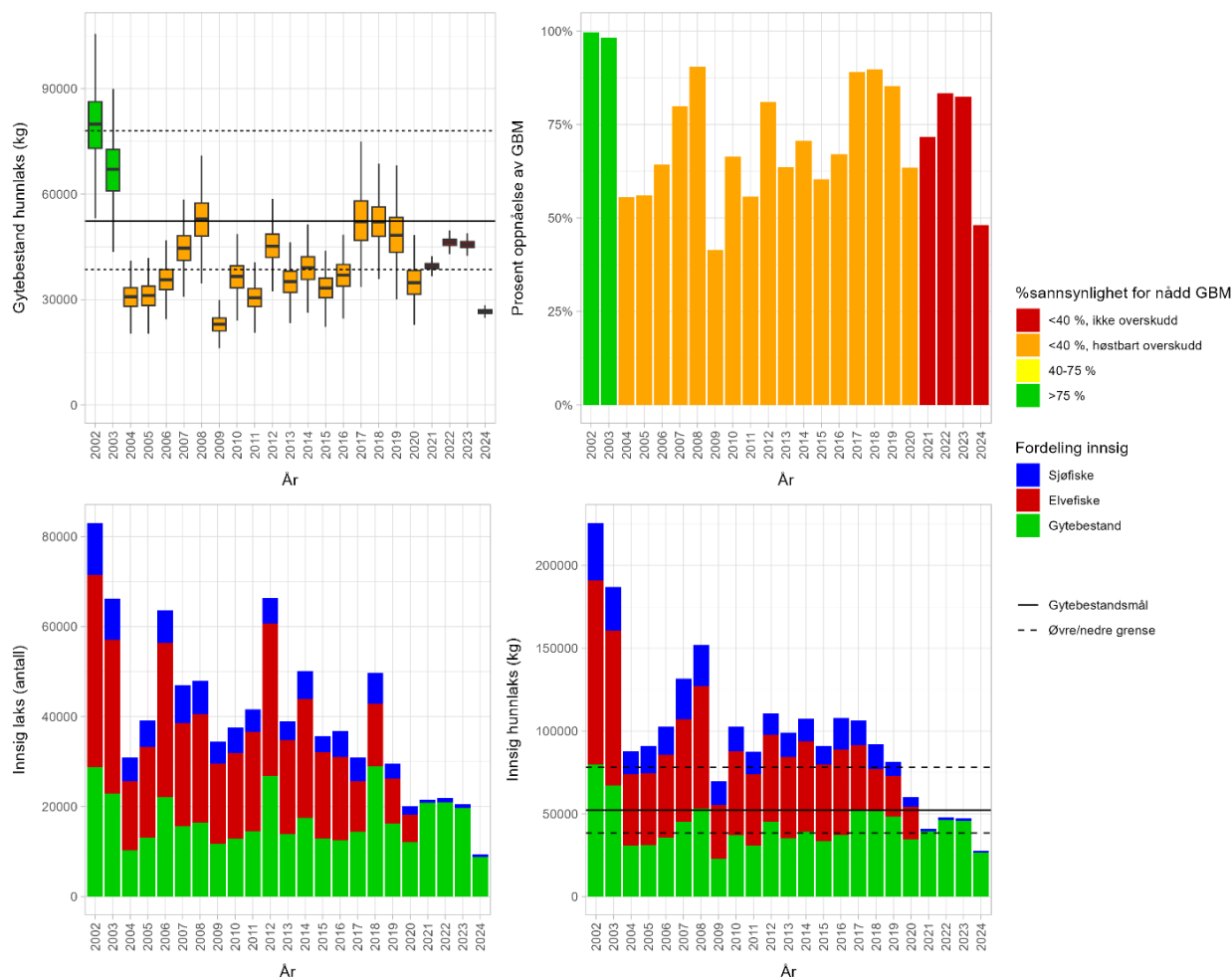
Tanavassdraget er ett av verdens største laksevassdrag og det klart største laksevassdraget i Norge. I noen år utgjorde fangstene av laks i Tanavassdraget 20 % av alle laksefangster i europeiske elver samlet (VRL 2010). Gytebestandsmålet utgjør 16 % av det samlede gytebestandsmålet for nesten 450 norske laksevassdrag. Tidlig på 1990-tallet utgjorde innsiget av laks til Tanavassdraget mellom 16 og 26 % av det totale innsiget av laks til Norge, mens denne andelen har blitt redusert til mellom 4,5 og 7 % i de siste fem årene fram til 2023 (data fra VRL 2024).

Blant 20 sidevassdrag til Tanaelva som er vurdert for oppnåelse av gytebestandsmål var det ingen som hadde noe høstbart overskudd eller nådde sine gytebestandsmål de siste to årene (www.vitenskapsradet.no, Anon. 2025). Delbestandene i Tanavassdraget er minst like genetisk forskjellige fra hverandre som bestander i forskjellige nærliggende vassdrag i andre deler av Finnmark og i landet ellers (Vähä mfl. 2008, Ozerov et al. 2017). Flere av bestandene har nå så få gytefisk at det er stor fare for at de går tapt om innsiget av laks ikke snart øker igjen. I Tanavassdraget har det brukt å være en god sammenheng mellom størrelsen på innsiget av smålaks (ensjøvinter) og innsiget av mellomlaks året etter og storlaks to år etter (Anon. 2022). I 2024 var innsiget av smålaks spesielt lavt, noe som kan medføre at innsiget av mellomlaks, som har en høy andel hunner, kan bli lavt i 2025. Også innsiget av mellomlaks (tosjøvinter) var lavt i 2024, noe som kan antyde lavt innsig av storlaks i 2025. Slike prognoser er usikre fordi det kan skje raske endringer i sjøoverlevelse som gjør at det kommer tilbake mer mellomlaks enn det smålaksinnsiget året før tilsier.

I en situasjon med sterkt synkende bestander vil enhver beskatning av laks i sjølaksefiske medføre økt risiko for tap av bestander i vassdraget.

Figur 3.3. Beregnet innsig av laks (antall) hjemmørende i Tanavassdraget for årene 1993 til 2024. Vi gjør oppmerksom på at i disse beregningene er det ikke tatt hensyn til urapportert fangst og andelen urapportert fangst har avtatt etter 1996 (VRL 2024), noe som innebærer at forskjellene i innsig fra tidlig til sent i tidsserien trolig er større enn det som vises her.

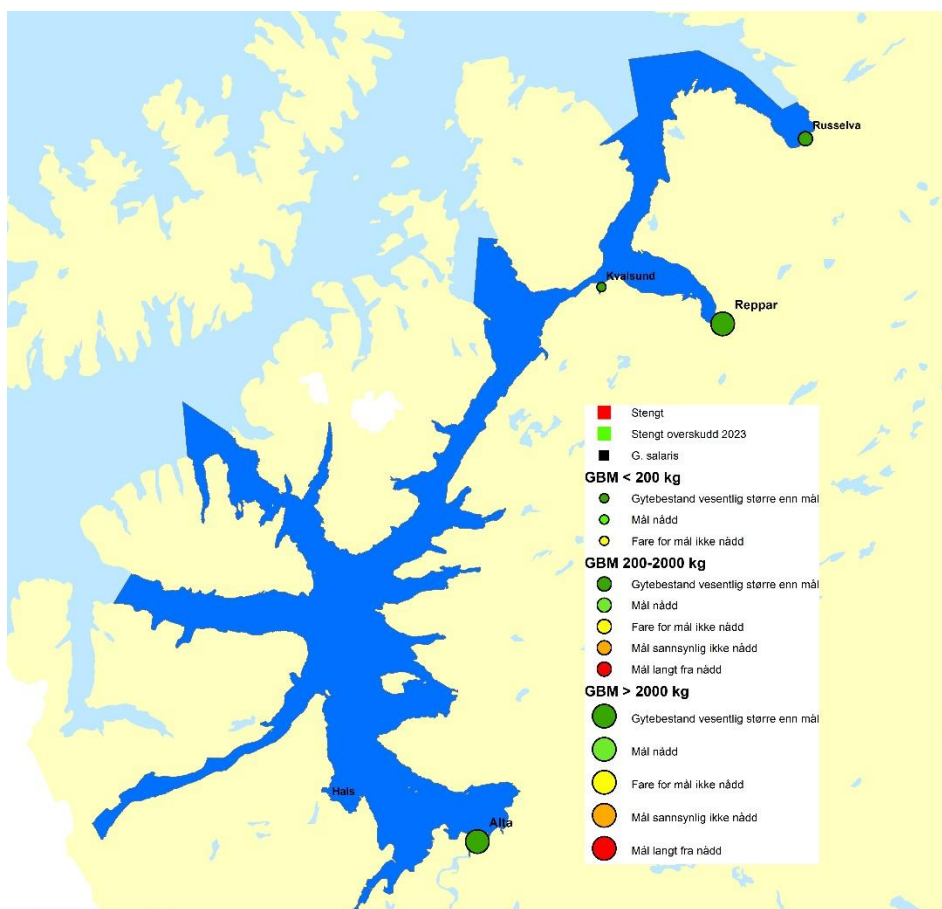
Figur 3.4. Måloppnåelse og innsig av laks hjemmørende i Tanavassdraget samlet for årene 2002 til 2024. Figuren øverst til venstre viser beregnet gytebestand med usikkerhet (boksene og de lodrette linjene) sammenlignet med gytebestandsmålet (vannrette linjer for midtverdi, minimum- og maksimumsverdi). Figuren øverst til høyre viser beregnet sannsynlighet for at gytebestandsmålet har blitt nådd. Fargene i begge de to øvre figurene angir om sannsynligheten for oppnåelse oppfyller kravet til minst 75 % sannsynlighet, eller er lavere. Når sannsynligheten er lavere enn 40 % illustrerer farger om det er et høstbart overskudd eller ikke. I de to nederste figurene er det beregnede innsiget av laks hjemmørende i vassdraget gitt, med innsiget i antall laks i venstre figur og i kilo humnfiske i høyre figur. Figurene viser også hvordan innsiget er fordelt mellom fangst i sjølaksefisket, fangst i elvefiske og hvor mye gytefiske som var igjen etter fisket. I figuren til høyre kan innsiget sammenlignes direkte med intervallet for gytebestandsmålet. Innsiget av laks og sjøbeskatningen er noe underestimert i figurene, fordi fangst av Tanalaks i fjordregionene ikke er inkludert. Denne fangsten har blitt beregnet til 1279 kg laks i gjennomsnitt for årene 2021 til 2024, tilsvarende ca. 280 laks. Figuren er hentet fra vitenskapsrådets innsynsløsning for vurdering av enkeltbestander.

Basert på dokumentasjonen av bestandsutviklingen presentert ovenfor og fare for ytterligere redusert innsig i kommende år vurderer altså vitenskaprådet laksen i Tanavassdraget som sterkt truet. Det er nødvendig med ytterligere tiltak som reduserer sannsynligheten for at bestandene i Tanavassdraget går tapt. Normalt er det slik at når mengden laks i et vassdrag går ned så vil gjenværende fisk få det bedre, for eksempel ved at det blir mindre konkurranse om mat, plass eller gytepartner. Når bestandene blir så små som de har blitt i Tanavassdraget er det imidlertid fare for at hvert individ gjør det dårligere og det oppstår det som innenfor biologien kalles Allee effekter (Stephens mfl. 1999). Eksempler på negative effekter av at det blir svært få laks i en bestand er høyere dødelighet på grunn av fiske eller predasjon (se utredning og regneeksempler i

VRL 2022 og Falkegård mfl. 2022), innavl, problemer med å finne en gytepartner, og over tid dårligere kvalitet på gyteplassene fordi få hunnlaks graver i grusen og holder den ren. Om slike Allee effekter oppstår kan bestanden reduseres hurtigere når antallet laks reduseres og bestanden kommer inn i en spiral der bestanden til slutt kan gå tapt. Gjenoppbygging av slike bestander blir svært vanskelig, slik det gikk med bestandene av torsk utenfor Newfoundland og i Østersjøen (Swain & Benoît 2015, Neuenhoff mfl. 2019). Overfiske på torskebestanden utenfor Newfoundland ga en kollaps i 1992 og bestanden har ennå ikke tatt seg opp til tross for stopp i fisket (Hutchings & Reynolds 2004, Winter mfl. 2019). For laks i Norge er det mulig at Allee effekter har bidratt til at laksebestanden i Vossovassdraget ikke har bygd seg opp igjen etter at bestanden kollapset rundt 1990 på grunn av en rekke menneskeskapte påvirkninger, dette til tross for stopp i alt fiske og en redningsaksjon med storstilte smoltutsettinger fra genbank (Barlaup 2022, Wacker mfl. 2023). Vosslaksen genetiske materiale er ivarettatt i genbank – det er ikke bestandene i Tanavassdraget.

3.2 Fjordregion Fjordene i Vest-Finnmark

Region Fjordene i Vest-Finnmark består av ett fjordsystem knyttet til Altafjorden (figur 3.5).

Figur 3.5. Vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål for vassdrag i fjordområdet (mørkeblå bakgrunn) og i nærliggende områder (lysblå bakgrunn) basert på årene 2021-2024. Merk at dette er vurderinger av måloppnåelse og **ikke** vurderinger av om vassdraget er hensynskrevende eller ikke. Se figur 3.13 for kart med hensynskrevende bestander.

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 100 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 100 %

Gjennomsnittlig (uveil) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 99 %

Gjennomsnittlig (uveil) måloppnåelse siste fire år: 100 %

Gjennomsnittlig (uveil) uttrunkert måloppnåelse siste fire år: 327 %

Den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i vassdrag med utløp i dette området tilsier at det kan vurderes å åpne for økt sjølaksefiske. Det er én hensynskrevende bestand i fjordområdet (Mathiselva, se tabell 3.1). Risikoen for at denne bestanden blir overbeskattet i sjølaksefisket i løpet av en femårsperiode vurderes som lav, fordi denne bestanden har relativt liten laks som i liten grad beskattes i sjøfisket. Det er ingen bestander under reetablering i området. Det er derfor ikke noen enkeltbestander i vassdrag med utløp i fjorden som skulle være til hinder for økt sjølaksefiske. Imidlertid beskattes laks fra Tanavassdraget også i dette fjordsystemet, og i Tanavassdraget har det ikke vært noe høstbart overskudd i de siste fire årene. Dette tilsier at rådet blir:

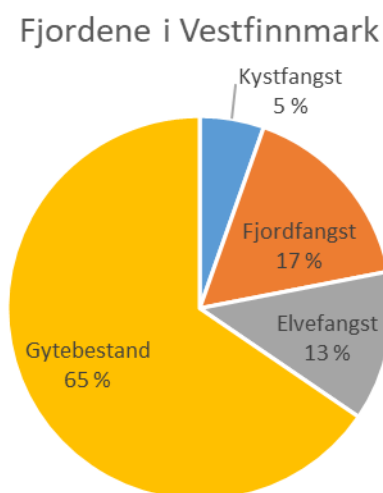
Sjøområdet bør ikke åpnes for fiske.

Grunnlaget for rådet er at laks fra Tanavassdraget inngår i fangstene. Den nedjusterte andelen av laks fra Tanavassdraget i fiskeriet er anslått til å utgjøre 3 % av fangsten (opprinnelig 5 %), tilsvarende mellom 468 og 705 kg laks årlig i perioden 2021 til 2024.

Tabell 3.1. Hensynskrevende bestander som inngår i sjølaksefiske i fjorden.

Vassdrags- nummer	Vassdrags- navn	Gyte- bestands mål i kg hunner	Gyte- bestands- mål i antall hunner	Bestands- størrelse	Andel større enn 1,5 kg	Beskatnings- råd	Bestandstilstand
212.4Z	Mathiselva	376	185	Middels	0,45	-	Dårlig/Svært dårlig

Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst, elvefangst og gytebestand er gitt i **figur 3.6**. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024 er gitt i **tabell 3.2**.

Figur 3.6. Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst (kyst og fjord), elvefangst og gytebestand.

Tabell 3.2. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Antall laksevassdrag	10	10	10	10
Antall vurderte laksevassdrag	4	4	4	4
Samlet gytebestandsmål alle vassdrag (kg hunner)	16463	16463	16463	16463
Samlet gytebestandsmål i vurderte vassdrag (kg hunner)	15773	15773	15773	15773
Gjennomsnittlig veid sannsynlighet for oppnåelse (%)	100	100	100	98
Gjennomsnittlig veid prosentvis oppnåelse	100	100	100	100
Innsig (kg)	91084	152074	111436	88214
Høstbart overskudd (kg)	62956	126102	85386	62780
Fangst i sjø i fjorden (kg)	15614	23516	17905	16139
Totalfangst i sjø på laks fra elvene i fjorden (kg)	21741	30318	23963	21042
Sjøfangst i % av innsig	24	20	22	24
Fangst i elvene (avlivet, kg)	13432	18450	14201	9860
Elvefangst i % av innsig	15	12	13	11
Innsig til elvene (innsig minus sjøfangst) (kg)	69343	121756	87473	67172
Elvefangst i % av innsig til elvene	19	15	16	15
Gytebestand i vurderte elver (kg hunner)	32316	66273	46677	38465
Samlet antall kilo hunner som mangler for oppnåelse	0	0	0	0
Antall bestander som ikke nådde GBM	0	0	0	0
Antall bestander uten høstbart overskudd	0	0	0	0
Antall stengte laksevassdrag	5	5	5	5
Sum gytebestandsmål stengte vassdrag**	181	181	181	181
Antall nasjonale laksevassdrag	2	2	2	2
Antall nasjonale laksevassdrag som ikke nådde GBM	0	0	0	0
Antall gyrovassdrag under gjenoppbygging	0	0	0	0
Antall andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand*	1	1	1	1
Samlet gytebestandsmål i andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	-	-	-	-

* Mathiselva, en bestand uten offisielt gytebestandsmål

3.3 Fjordregion Porsangerfjord

Består av midtre og indre deler av Porsangerfjorden (figur 3.7).

Figur 3.7. Vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål for vassdrag i fjordområdet (mørkeblå bakgrunn) og i nærliggende områder (lyseblå bakgrunn) basert på årene 2021-2024. Merk at dette er vurderinger av måloppnåelse og **ikke** vurderinger av om vassdraget er hensynskrevende eller ikke. Se figur 3.13 for kart med hensynskrevende bestander.

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 74 %
 Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 94 %

Gjennomsnittlig (uveil) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 73 %
 Gjennomsnittlig (uveil) måloppnåelse siste fire år: 94 %
 Gjennomsnittlig (uveil) uttrunkert måloppnåelse siste fire år: 122 %

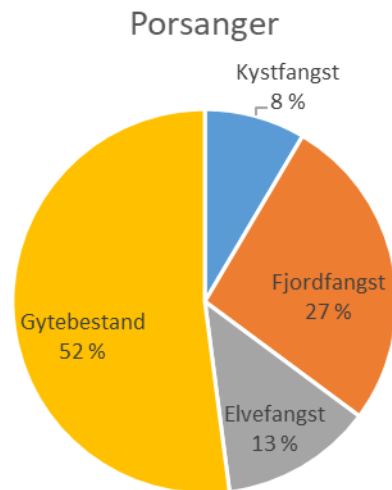
Det er én vurdert bestand (Børselva, nasjonalt laksevassdrag, stor bestand) som utgjør 32 % av det samlede gytebestandsmålet i fjorden som har fått råd 2 (moderat reduksjon). Beregnet fangst på laks fra Børselva i fjorden er betydelig større enn beskatningen i selve elva.

Den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i vassdrag med utløp i fjorden tilsier at sjøbeskatningen bør reduseres. Det er ingen hensynskrevende bestander i fjordregionen og dette tilsier i utgangspunktet at beskatningen bør reduseres moderat. Imidlertid beskattes laks fra Tanavassdraget der det ikke har vært noe høstbart overskudd i de siste fire åra. Dette tilsier at rådet blir:

Sjøområdet bør ikke åpnes for fiske.

I tillegg til den gjennomsnittlige måloppnåelsen i bestandene i fjorden er grunnlaget for rådet at laks fra Tanavassdraget inngår i fangstene. Den nedjusterte andelen av laks fra Tanavassdraget i fiskeriet i regionen er anslått til å utgjøre 6 % av fangsten (opprinnelig 9 %), tilsvarende mellom 322 og 590 kg laks årlig i perioden 2021 til 2024.

Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst, elvefangst og gytebestand er gitt i **figur 3.8**. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024 er gitt i **tabell 3.3**.

Figur 3.8. Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst (kyst og fjord), elvefangst og gytebestand.

Tabell 3.3. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Antall laksevassdrag	6	6	6	6
Antall vurderte laksevassdrag	3	3	3	3
Samlet gytebestandsmål alle vassdrag (kg hunner)	8471	8471	8471	8471
Samlet gytebestandsmål i vurderte vassdrag (kg hunner)	7789	7789	7789	7789
Gjennomsnittlig veid sannsynlighet for oppnåelse (%)	35	79	95	58
Gjennomsnittlig veid prosentvis oppnåelse	79	96	100	95
Innsig (kg)	21958	30542	30354	29717
Høstbart overskudd (kg)	9352	17914	17726	16308
Fangst i sjø i fjorden (kg)	5373	7531	7268	9866
Totalfangst i sjø på laks fra elvene i fjorden (kg)	7699	10272	9792	11822
Sjøfangst i % av innsig	35	34	32	40
Fangst i elvene (avlivet, kg)	3545	3926	3639	3280
Elvefangst i % av innsig	16	13	12	11
Innsig til elvene (innsig minus sjøfangst) (kg)	14258	20270	20563	17895
Elvefangst i % av innsig til elvene	25	19	18	18
Gytebestand i vurderte elver (kg hunner)	6851	10700	10650	8548
Samlet antall kilo hunner som mangler for oppnåelse	1566	189	0	10
Antall bestander som ikke nådde GBM	2	1	0	1
Antall bestander uten høstbart overskudd	1	0	0	0
Antall stengte laksevassdrag	2	2	2	2
Sum gytebestandsmål stengte vassdrag*	78	78	78	78
Antall nasjonale laksevassdrag	3	3	3	3
Antall nasjonale laksevassdrag som ikke nådde GBM	2	1	0	1
Antall gyrovassdrag under gjenoppbygging	0	0	0	0
Antall andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0
Samlet gytebestandsmål i andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0

* Av de to stengte vassdragene Brennelva og Smørfjordelva er det bare Smørfjordelva som har offisielt gytebestandsmål

3.4 Fjordregion Tanafjorden

Består av Tanafjorden. Det har ikke vært noe sjølaksefiske i denne fjordregionen fra 2021 og utover (**figur 3.9**).

Figur 3.9. Vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål for vassdrag i fjordområdet (mørkeblå bakgrunn) og i nærliggende områder (lyseblå bakgrunn) basert på årene 2021-2024. Merk at dette er vurderinger av måloppnåelse og **ikke** vurderinger av om vassdraget er hensynskrevende eller ikke. Se figur 3.13 for kart med hensynskrevende bestander.

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 1,7 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 69 %

Gjennomsnittlig (uveid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 5 %

Gjennomsnittlig (uveid) måloppnåelse siste fire år: 68 %

Gjennomsnittlig (uveid) uttrunkert måloppnåelse siste fire år: 68 %

For en detaljert vurdering av fordelingen av fangsttrykk i de ulike delbestandene henvises til rapport fra Tana Monitoring and Research Group (Anon. 2024).

Den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i vassdrag med utløp i denne fjorden tilsier at det ikke er grunnlag for å åpne for sjølaksefiske. Inklusive sidevassdrag i Tanavassdraget var det 21 hensynskrevende bestander (**tabell 3.4**). Ingen av de 20 hensynskrevende delbestandene i Tanavassdraget har hatt noe høstbart overskudd i de senere år og all beskatning blir derfor overbeskatning. Det er ingen bestander under

reetablering i fjorden, men mange av bestandene i Tanavassdraget er under gjenoppbygging etter å ha blitt redusert på grunn av overbeskatning. Rådet for fjordområdet blir:

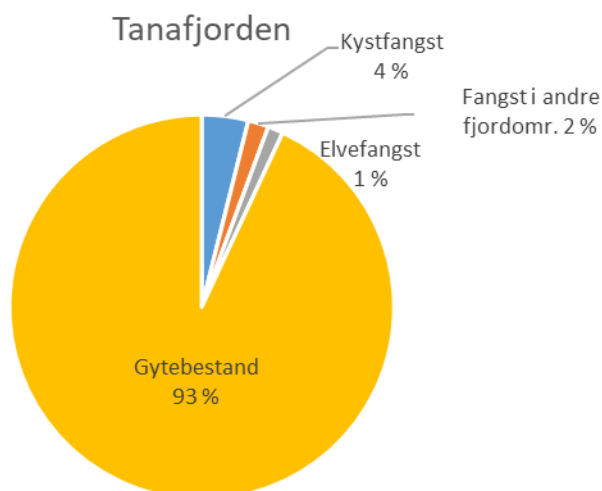
Det er ikke grunnlag for å åpne for sjølaksefiske i denne fjorden

Laks fra Tanavassdraget beskattes i alle sjøområder i Finnmark, med unntak av i Tanafjorden og nærliggende sjøområder der fisket ble stengt fra og med 2021 og i delområdet Østre kyst hvor deler av sjøområdet også ble stengt fra 2021 og hvor det ikke har vært fisket i resten av delområdet. Fangsten av laks fra Tanavassdraget alene i regionen Kysten av Finnmark samlet har i henhold til våre estimater variert mellom 1652 og 3130 kg i perioden, mens fangstene av Tanalaks i de andre fjordregionene har variert mellom 1055 og 1457 kg i samme periode. Det har altså vært et samlet estimert uttak av laks fra Tanavassdraget på mellom 2751 og 4587 kg i sjølaksefisket i Finnmark i de siste fire årene. I 2024 utgjorde en slik fangst mellom 7 og 11 % av innsiget.

Tabell 3.4. Hensynskrevende bestander som inngår i sjølaksefiske i fjorden.

Vass- drags- nummer	Vassdragsnavn	Gyte- bestands- mål i kg hunner	Gyte- bestands- mål i antall hunner	Bestands- størrelse	Andel større enn 1,5 kg	Beskatnings- råd
233.Z	Laggo/Langfjordelva	2142	878	Stor		3, men trapp hindrer full oppnåelse
234.Z	Tana Hovedstreng	22 805	3170	Stor	0,99	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Maskejohka	1753	380	Stor		Stengt, ikke overskudd
234.Z	Buolbmátjohka/Pulmankijoki	738	256	Stor		Stengt, ikke overskudd
234.Z	Lákšjohka	1650	582	Stor	0,90	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Veahčajohka/Vetsijoki	1392	367	Stor		Stengt, ikke overskudd
234.Z	Goahppelašjohka/Kuoppilasjoki	387	161	Middels		Stengt, ikke overskudd
234.Z	Leavvajohka	466	173	Middels		Stengt, ikke overskudd
234.Z	Báišjohka	527	158	?		Stengt, ikke overskudd
234.Z	Nilijoki	221	88	Middels	0,90	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Váljohka	779	259	Stor		Stengt, ikke overskudd
234.Z	Áhkojohka/Akujoki	126	63	Middels		Stengt, ikke overskudd
234.Z	Iešjohka	6072	1012	Stor	0,99	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Kárášjohka Hovedelv	6260	1043	Stor	0,99	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Geaimmejohka (sideelv Kárášjohka)	105	42	Middels	0,9	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Bávttajohka (sideelv Kárášjohka)	926	154	Middels	0,99	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Anárjohka hovedelv	5071	1268	Stor	0,96	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Gáregasjohka/Karigasjoki (sideelv Anárjohka)	239	120	Middels	0,85	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Iškorajohka (sideelv Anárjohka)	99	33	Middels	0,95	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Goššjohka (sideelv Anárjohka)	2340	780	Stor	0,95	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Skiehččanjohka/Kietsimäjoki (sideelv Anárjohka)	187	47	Middels	0,98	Stengt, ikke overskudd

Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst, elvefangst og gytebestand er gitt i **figur 3.10**. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024 er gitt i **tabell 3.5**.

Figur 3.10. Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst (kyst og fjord), elvefangst og gytebestand. Dette er fordelingen dersom vi i tillegg til resultatene fra vår fordelingsnøkkel tildeler en viss del av fangsten fra de andre fjordområdene i Finnmark til å være fra Tana. Hvor stor andel dette utgjør av fangsten i disse fjordene er angitt i teksten for hvert enkelt fjordområde.

Tabell 3.5. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Antall laksevassdrag	2	2	2	2
Antall vurderte laksevassdrag	2	2	2	2
Samlet gytebestandsmål alle vassdrag (kg hunner)	59980	59980	59980	59980
Samlet gytebestandsmål i vurderte vassdrag (kg hunner)	59980	59980	59980	59980
Gjennomsnittlig veid sannsynlighet for oppnåelse (%)	0,4	11	9	1
Gjennomsnittlig veid prosentvis oppnåelse	71	82	82	50
Innsig (kg)	79968	87640	85020	49300
Høstbart overskudd (kg)*	0	0	0	711
Fangst i sjø i fjorden (kg)	0	0	0	0
Fangst i sjø fra andre fjordområder	1094	1520	1266	1240
Totalfangst i sjø på laks fra elvene i fjorden (kg)	3941	4924	4467	3342
Sjøfangst i % av innsig	4,9	5,6	5,3	6,8
Fangst i elvene (avlivet, kg)*	1076	1161	775	794
Elvefangst i % av innsig	1,3	1,3	0,9	1,6
Innsig til elvene (innsig minus sjøfangst) (kg)	76027	82716	80553	45958
Elvefangst i % av innsig til elvene	1,4	1,4	1,0	1,7
Gytebestand i vurderte elver (kg hunner)	40465	47491	47123	28492
Samlet antall kilo hunner som mangler for oppnåelse	19515	12489	12857	31488
Antall bestander som ikke nådde GBM	2	2	2	2
Antall bestander uten høstbart overskudd	2	2	2	1
Antall stengte laksevassdrag	1	1	1	1
Sum gytebestandsmål stengte vassdrag	57838	57838	57838	57838
Antall nasjonale laksevassdrag	2	2	2	2
Antall nasjonale laksevassdrag som ikke nådde GBM**	2	2	2	1
Antall gyrovassdrag under gjenoppbygging	0	0	0	0
Antall andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand*	0	0	0	0
Samlet gytebestandsmål i andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0

* Fangst i elv i alle år og høstbart overskudd i 2024 er i Langfjordelva/Laggo

**Dette er under forutsetning av at gytebestandsmålet for Langfjordelva/Laggo inkluderer strekningen oppstrøms trappa ved Direktoratshytta.

3.5 Fjordregion Indre Varangerfjord

Køfjord/Bøkfjord (Bugøyfjorden og fjordsystemene som munner ut på begge sider av Skogerøya) samt **Jarfjord** (fordi sjøfangster ikke kan fordeles) (**figur 3.11**).

Figur 3.11. Vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål for vassdrag i fjordområdet (mørkeblå bakgrunn) og i nærliggende områder (lyseblå bakgrunn) basert på årene 2021-2024. Merk at dette er vurderinger av måloppnåelse og **ikke** vurderinger av om vassdraget er hensynskrevende eller ikke. Se figur 3.13 for kart med hensynskrevende bestander. I Sandneselva har vi for lite data til å gjøre en vurdering for disse fire årene.

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 15 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 70 %

Gjennomsnittlig (uved) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 54 %

Gjennomsnittlig (uved) måloppnåelse siste fire år: 87 %

Gjennomsnittlig (uved) uttrunkert måloppnåelse siste fire år: 122 %

Den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i vassdrag med utløp i dette fjordområdet tilsier at beskatningen bør reduseres. Det er én hensynskrevende bestand (Neidenelva, **tabell 3.6**). Risikoen for at denne bestanden blir overbeskattet i sjølaksefisket i løpet av en femårsperiode vurderes som høy (100 %), om vi tar utgangspunkt i den høyeste sjøbeskatningen i perioden (34 % i 2021). Det er ingen bestander under reetablering i området. Hensynet til bestandsstatusen i Neidenelva tilsier at det ikke bør åpnes for fiske. Neidenelva hadde i 2024 ikke noe høstbart overskudd og dersom denne situasjonen fortsetter i årene framover er det ikke rom for fiske på denne bestanden. I tillegg beskattes også laks fra Tanavassdraget der det ikke har vært noe høstbart overskudd og måloppnåelsen i to av de siste fire årene har vært under 70 %. Laks fra Tanavassdraget beskattes nå så å si utelukkende i sjøen i sjøområder langt fra Tanavassdraget. All beskatning på laks fra dette vassdraget vil bidra til å ytterligere redusere måloppnåelsen. Dette tilsier at rådet blir:

Sjøområdet bør ikke åpnes for fiske.

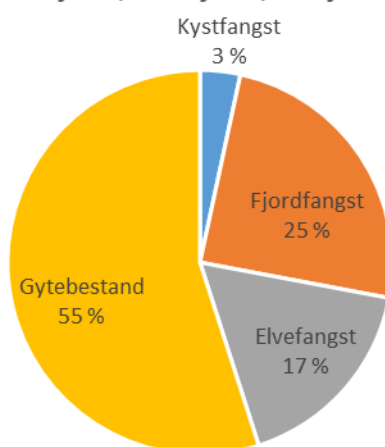
I tillegg til den gjennomsnittlige måloppnåelsen i bestandene i fjorden, og risikoen for overbeskatning av den hensynskrevende bestanden i Neidenelva er grunnlaget for rådet at laks fra Tanavassdraget inngår i fangstene. Den nedjusterte andelen av laks fra Tanavassdraget i fiskeriet i regionen er anslått til å utgjøre 7 % av fangsten (opprinnelig 10 %), tilsvarende mellom 164 og 362 kg laks årlig i perioden 2021 til 2024.

Tabell 3.6. Hensynskrevende bestander som inngår i sjølaksefiske i fjorden.

Vassdrags- nummer	Vassdragsnavn	Gyte- bestands- mål i antall hunner	Gyte- bestands- mål i antall hunner	Bestands- størrelse	Andel større enn 1,5 kg	Beskatnings- råd
244.Z	Neidenelva	5814	1964	Stor	0,92	3

Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst, elvefangst og gytebestand er gitt i **figur 3.12**. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024 er gitt i **tabell 3.7**.

Køfjord/Bøkfjord/Jarfjord

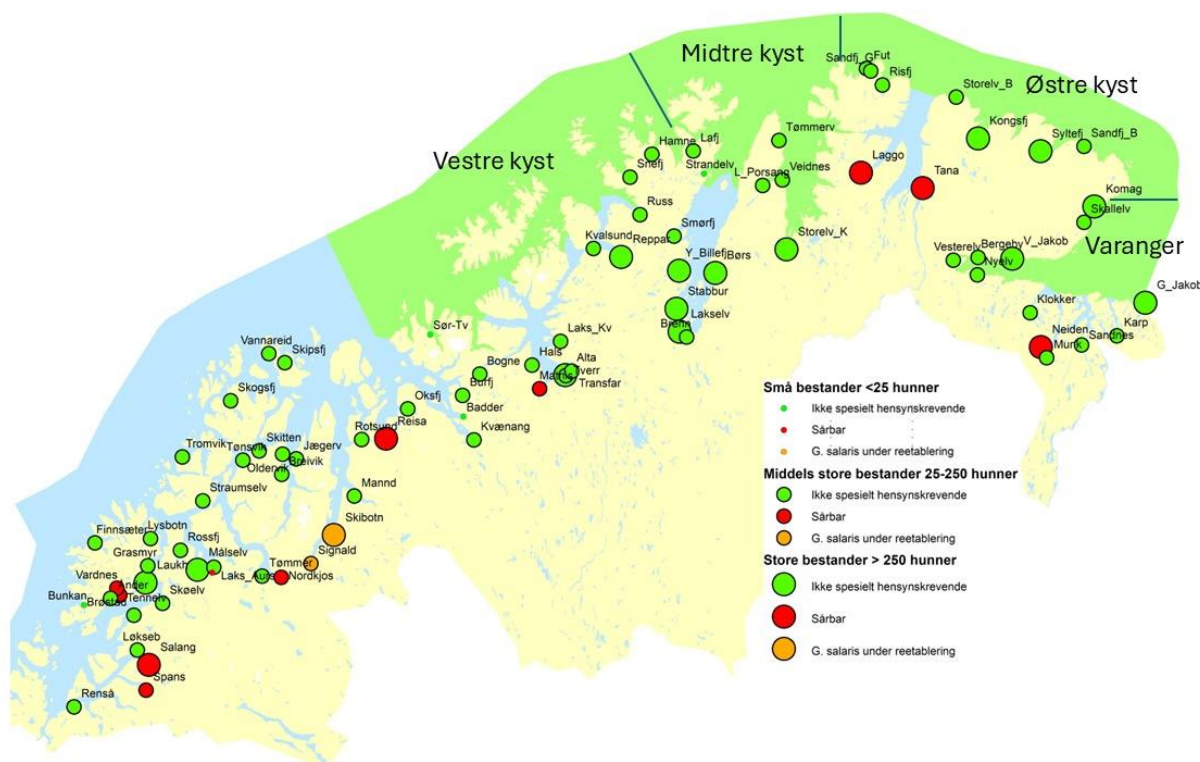

Figur 3.12. Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst (kyst og fjord), elvefangst og gytebestand.

Tabell 3.7. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Antall laksevassdrag	5	5	5	5
Antall vurderte laksevassdrag	2	3	5	3
Samlet gytebestandsmål alle vassdrag (kg hunner)	6559	6559	6559	6559
Samlet gytebestandsmål i vurderte vassdrag (kg hunner)	5957	6156	6559	6220
Gjennomsnittlig veid sannsynlighet for oppnåelse (%)	2	21	30	7
Gjennomsnittlig veid prosentvis oppnåelse	62	80	84	52
Innsig (kg)	14318	18822	19703	12358
Høstbart overskudd (kg)	2587	6604	7661	1835
Fangst i sjø i fjorden (kg)	4327	5178	4181	2345
Totalfangst i sjø på laks fra elvene i fjorden (kg)	4869	5834	4882	2646
Sjøfangst i % av innsig	34	31	25	21
Fangst i elvene (avlivet, kg)	2564	3277	3496	1813
Elvefangst i % av innsig	18	17	18	15
Innsig til elvene (innsig minus sjøfangst) (kg)	9449	12989	14820	9713
Elvefangst i % av innsig til elvene	27	25	24	19
Gytebestand i vurderte elver (kg hunner)	3660	5054	6355	3985
Samlet antall kilo hunner som mangler for oppnåelse	2297	1108	888	2995
Antall bestander som ikke nådde GBM	1	3	1	1
Antall bestander uten høstbart overskudd	0	0	0	1
Antall stengte laksevassdrag	0	0	0	0
Sum gytebestandsmål stengte vassdrag	0	0	0	0
Antall nasjonale laksevassdrag	1	1	1	1
Antall nasjonale laksevassdrag som ikke nådde GBM	1	1	1	1
Antall gyrovassdrag under gjenoppbygging	0	0	0	0
Antall andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0
Samlet gytebestandsmål i andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0

3.6 Kysten av Finnmark

Figur 3.13. Kysten av Finnmark (grønt område) med alle vassdragene fra Troms og Finnmark som er antatt å inngå i fisket regionen. Vår inndeling av kystregionen i fire underdeler er også angitt. Vassdragene er fargekodet etter om de er vurdert som hensynskrevende eller ikke.

Sjølaksefisket i region kysten av Finnmark beskatter laks i bestander fra både Finnmark og nordlige deler av Troms fylke (figur 3.13). I denne rapporten har vi gitt beskatningsvurderinger for 12 vassdrag i Finnmark som tilhører kystregionen, 12 vassdrag i fjordregioner i Finnmark og 13 vassdrag i Troms fra Laukhellevassdraget og nordover. Som det framgår av metodebeskrivelsen (kapittel 2.2) har vi valgt å vurdere beskatning og gi råd om beskatning i sjølaksefiske i fire underdeler av kystregionen (Vestre kyst, Midtre kyst, Østre kyst og Varanger). Vi starter likevel med en samlet vurdering av måloppnåelse i hele regionen. I denne lister vi også alle de hensynskrevende bestandene som inngår i kystregionen. Disse er også hensynskrevende bestander som blir beskattet i alle de fire delregionene, men betydningen av fangsten på bestandene skifter fra vest mot øst. Beskatningen på bestander i Troms er for eksempel størst i vest-Finnmark mens fangsten av laks fra Troms er svært liten lengst i øst, men fangsten av laks fra Tanafjorden er størst i midtre kyst (se tabell 2.2).

Vi vurderer gjennomsnittlig måloppnåelse både for bestandene i regionen og for alle bestander som inngår i sjølaksefisket i regionen.

3.6.1 Kysten av Finnmark samlet

Det er 12 laksevassdrag med utløp i denne kystregionen, som har et samlet gytebestandsmål på 10 175 kg og som har følgende gjennomsnittlige måloppnåelse:

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 68 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 94 %

Gjennomsnittlig (uveil) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 75 %
 Gjennomsnittlig (uveil) måloppnåelse siste fire år: 95 %
 Gjennomsnittlig (uveil) utrunkert måloppnåelse siste fire år: 167 %

Fra Laukhellevassdraget til grensa mot Russland er det 37 vassdrag (Tanavassdraget regnet som en bestand) med et samlet gytebestandsmål 113 726 kg som inngår i fiskeriet i kystregionen og som har følgende gjennomsnittlige måloppnåelse:

Gjennomsnittlig (veil) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 34 %
 Gjennomsnittlig (veil) måloppnåelse siste fire år: 79 %

Gjennomsnittlig (uveil) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 71 %
 Gjennomsnittlig (uveil) måloppnåelse siste fire år: 92 %
 Gjennomsnittlig (uveil) utrunkert måloppnåelse siste fire år: 181 %

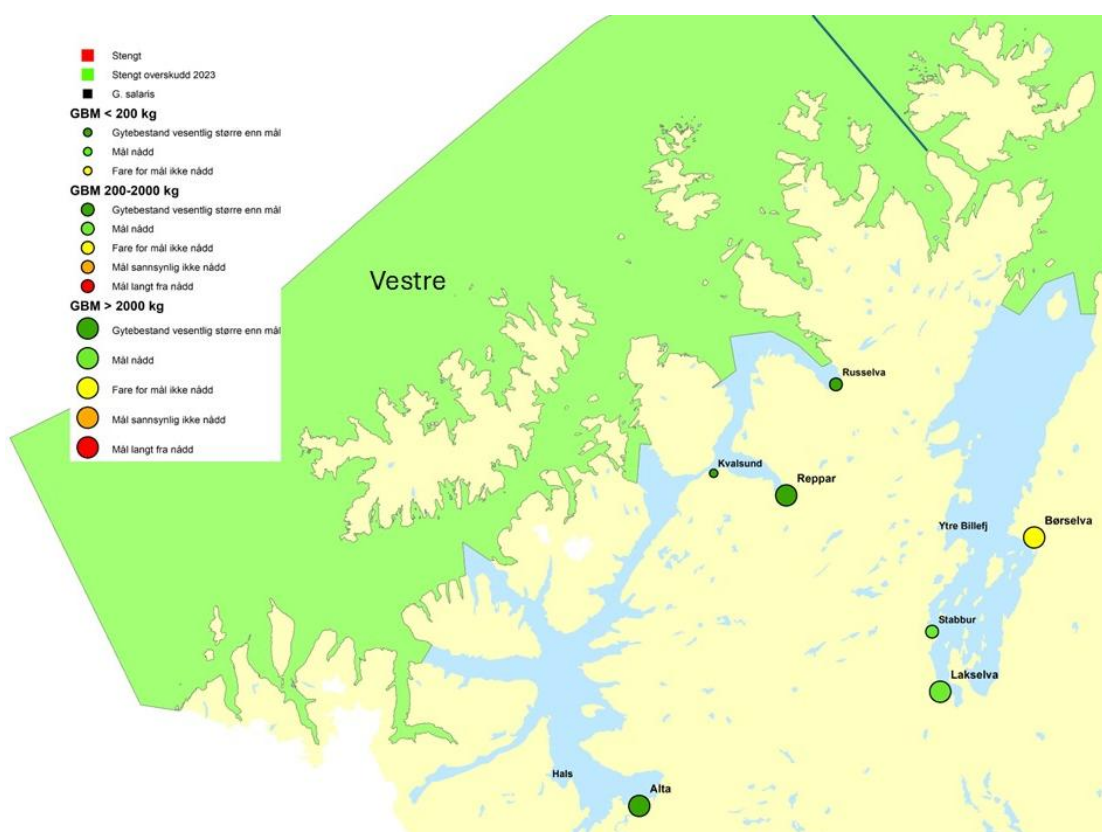
Både gjennomsnittlig måloppnåelse i vassdrag med utløp i denne kystregionen og i andre bestander som beskattes i fiskeriet tilsier at beskatningen i sjølaksefisket i denne kystregionen bør reduseres. I tillegg er det 29 hensynskrevende bestander i Troms og Finnmark fylker som beskattes i fisket (se **tabell 3.8**). Av disse er det 20 bestander i Tanavassdraget og tre bestander i Troms der det ikke har vært noe høstbart overskudd i de senere år. I bestander uten høstbart overskudd vil enhver beskatning være overbeskatning. Innsiget til Tanavassdraget har blitt så redusert at det ikke er et høstbart overskudd og selv en begrenset beskatning kan representere en risiko for ytterligere negativ utvikling for laksebestandene i vassdraget. Det er også to bestander under reetablering etter behandling mot *G. salaris* som inngår i fiskeriet - Signaldalselva og Skibotnelva. I disse har gytebestandsmålene blitt nådd i de senere år, men det har ikke vært åpnet for fiske og oppnåelsen er i høy grad basert på utsettinger av rogn og yngel som del av reetableringen. Beskatning av laks fra disse bestandene vil forsinke reetableringen.

Tabell 3.8. Hensynskrevende bestander som inngår i sjølaksefiske i kystregion Kysten av Finnmark.

Vass- drags- nummer	Vassdragsnavn	Gyte- bestands- mål i kg hunner	Gyte- bestands- mål i antall hunner	Bestands- størrelse	Andel større enn 1,5 kg	Beskatnings- råd	Bestands- tilstand
190.7Z	Spansdalselva	241	77	Middels	0,99	-	Dårlig/svært dårlig
191.Z	Salangsvassdraget	1741	466	Stor	0,97	Stengt, ikke overskudd	
194.5Z	Tennelv	257	171	Middels	0,84	4	
194.61Z	Vardnesvassdraget	55	37	Middels	0,46		Dårlig/svært dårlig
198.Z	Nordkjøselva	259	63	Middels	0,97	Stengt, ikke overskudd	
208.Z	Reisavassdraget	3652	979	Stor	0,96	Stengt, ikke overskudd (lite overskudd i 2024)	
212.4Z	Mathiselva	376	185	Middels	0,45		Dårlig/svært dårlig
233.Z	Laggo/Langfjordelva	2142	878	Stor	0,80	3, men trapp hindrer full oppnåelse	
234.Z	Tana Hovedstreng	22 805	3170	Stor	0,99	Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Maskejohka	1753		Stor		Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Buolbmátjohka/ Pulmankijoki	738		Stor		Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Láksjohka	1650	582	Stor	0,90	Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Veahčajohka/Vetsijoki	1392		Stor		Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Goahppelašjohka/ Kuoppilasjoki	387		Middels		Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Leavvajohka	277		Middels		Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Báišjohka	527		?		Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Nilijoki	289	88	Middels	0,90	Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Váljohka	1060		Stor		Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Áhkojohka/Akujoki	157		Middels		Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Iešjohka	6072	1012	Stor	0,99	Stengt, ikke overskudd	
234.Z	Karášjohka Hovedelv	6260		Stor	0,99	Stengt, ikke overskudd	

234.Z	Geaimmejohka (sideelv Kárášjohka)	105	42	Middels	0,9	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Bávttajohka (sideelv Kárášjohka)	926	154	Middels	0,99	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Anárjohka hovedelv	5071	1268	Stor	0,96	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Gáregasjohka/Karigasjoki (sideelv Anárjohka)	239	120	Middels	0,85	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Iškorajohka (sideelv Anárjohka)	99	33	Middels	0,95	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Goššjohka (sideelv Anárjohka)	2340	780	Stor	0,95	Stengt, ikke overskudd
234.Z	Skiehččanjohka/Kietsimäjoki (sideelv Anárjohka)	187	47	Middels	0,98	Stengt, ikke overskudd
244.Z	Neidenelva	5634	1903	Stor	3	

3.6.2 Vestre kyst

Figur 3.14. Vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål for vassdrag i kystrområdet (grønn bakgrunn og navn) og i nærliggende fjordregioner (lyseblå bakgrunn) basert på årene 2021-2024. Merk at dette er vurderinger av måloppnåelse og **ikke** vurderinger av om vassdraget er hensynskrevende eller ikke. Se figur 3.13 for kart med hensynskrevende bestander.

Det er ingen vurderte vassdrag som har utløp i denne delregionen, men det er tre små laksevassdrag som ikke har fått gytebestandsmål (**figur 3.14**). Vi vurderer derfor bare måloppnåelse for vassdrag i andre deler av Troms og Finnmark som beskattes i denne regionen. Fra Laukhellevassdraget til grensa mot Russland er det 37 vassdrag (Tanavassdraget regnet som en bestand) med et samlet gytebestandsmål 113 726 kg som inngår i fiskeriet og som har følgende gjennomsnittlige måloppnåelse:

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 34 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 79 %

Gjennomsnittlig (uveid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 71 %

Gjennomsnittlig (uveid) måloppnåelse siste fire år: 92 %

Den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander som inngår i fisket i denne delregionen tilsier at beskatningen bør reduseres. I tillegg er det 29 hensynskrevende bestander som i ulik grad beskattes i fiskeriet (**tabell 3.9**), og samlet risiko for overbeskatning av minst en av disse er stor (100 %). Av disse er det 20 bestander i Tanavassdraget og tre bestander i Troms der det ikke har vært noe høstbart overskudd i de senere år. Det er også to bestander under reetablering etter behandling mot *G. salaris* som inngår i fiskeriet - Signaldalselva og Skibotnelva – og her vil enhver beskatning bidra til forsinket reetablering. Dette tilsier at rådet blir:

Sjøområdet bør ikke åpnes for fiske.

Tanavassdraget er viktig for rådgivingen i dette sjøområdet. Den nedjusterte andelen av laks fra Tanafjorden (som domineres av laks fra Tanavassdraget) i fiskeriet i regionen er anslått til å utgjøre 12 % av fangsten (opprinnelig 16 %), tilsvarende mellom 1146 og 1620 kg laks årlig i perioden 2021 til 2024.

Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024 er gitt i **tabell 3.9**.

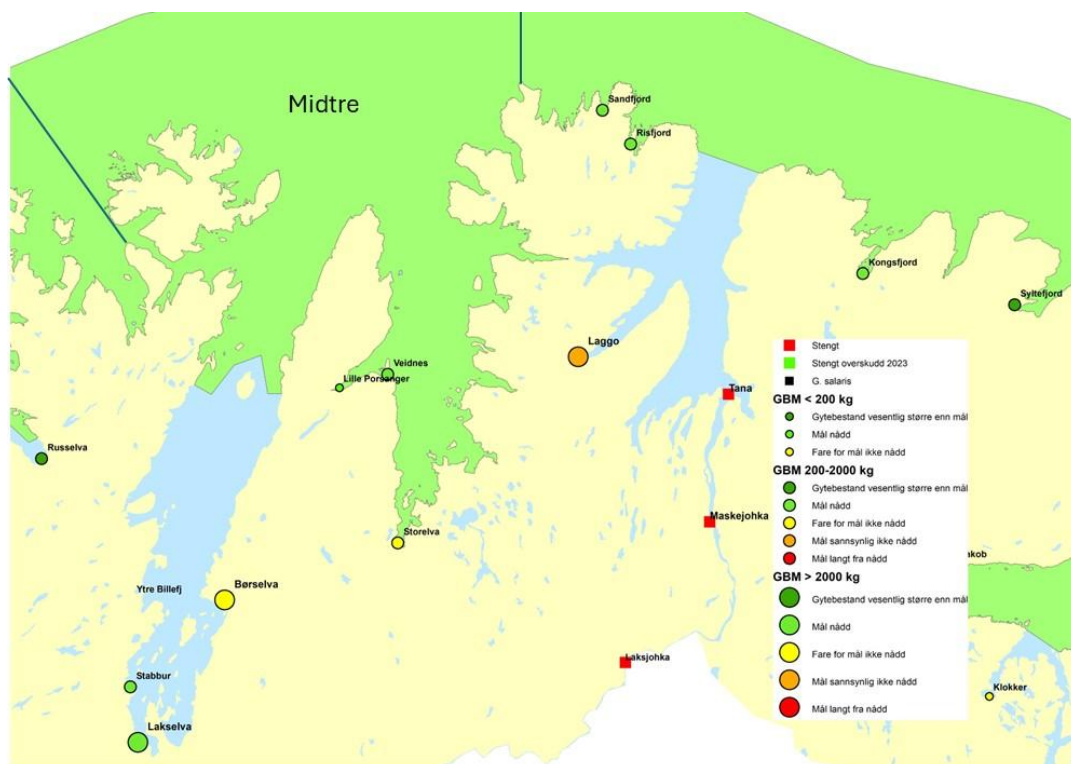
Tabell 3.9. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Antall laksevassdrag	3	3	3	3
Antall vurderte laksevassdrag	0	0	0	0
Samlet gytebestandsmål alle vassdrag (kg hunner)*	-	-	-	-
Samlet gytebestandsmål i vurderte vassdrag (kg hunner)	0	0	0	0
Gjennomsnittlig veid sannsynlighet for oppnåelse (%)	-	-	-	-
Gjennomsnittlig veid prosentvis oppnåelse	-	-	-	-
Innsig (kg)	-	-	-	-
Høstbart overskudd (kg)	-	-	-	-
Fangst i sjø i regionen (kg)	13328	13501	11219	9554
Totalfangst i sjø på laks fra elvene i regionen (kg)	-	-	-	-
Sjøfangst i % av innsig	-	-	-	-
Fangst i elvene (avlivet, kg)	33	23	39	52
Elvefangst i % av innsig	-	-	-	-
Innsig til elvene (innsig minus sjøfangst) (kg)	-	-	-	-
Elvefangst i % av innsig til elvene	-	-	-	-
Gytebestand i vurderte elver (kg hunner)	0	0	0	0
Samlet antall kilo hunner som mangler for oppnåelse	-	-	-	-
Antall bestander som ikke nådde GBM	-	-	-	-
Antall bestander uten høstbart overskudd	-	-	-	-
Antall stengte laksevassdrag**	1	1	1	1
Sum gytebestandsmål stengte vassdrag	-	-	-	-
Antall nasjonale laksevassdrag	0	0	0	0
Antall nasjonale laksevassdrag som ikke nådde GBM	0	0	0	0
Antall gyrovassdrag under gjenoppbygging	0	0	0	0
Antall andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0
Samlet gytebestandsmål i andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	-	-	-	-

*Ingen av de tre vassdragene har offisielle gytebestandsmål enda

** Sør-Tverrfjordelva har ikke fisketid for laks, men fisketid for sjøørret og sjørøye

3.6.3 Midtre kyst

Figur 3.15. Vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål for vassdrag i kystrområdet (grønn bakgrunn og navn) og i nærliggende fjordregioner (lyseblå bakgrunn) basert på årene 2021-2024. Merk at dette er vurderinger av måloppnåelse og **ikke** vurderinger av om vassdraget er hensynskrevende eller ikke. Se figur 3.13 for kart med hensynskrevende bestander.

Det har siden 2021 ikke blitt åpnet for sjølaksefiske i ytre deler av denne delregionen, men vært åpnet for fiske i indre deler av Laksefjorden (som regnes som del av kystregionen). Det er seks laksevassdrag med utløp i denne delregionen (**figur 3.15**), hvorav tre vurderte vassdrag med et samlet gytebestandsmål på 1707 kg som har følgende gjennomsnittlige måloppnåelse:

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 61 %
 Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 91 %

Gjennomsnittlig (uvid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 72 %
 Gjennomsnittlig (uvid) måloppnåelse siste fire år: 94 %
 Gjennomsnittlig (uvid) uttrunkert måloppnåelse siste fire år: 137 %

Fra Laukhellevassdraget til grensa mot Russland er det 37 vassdrag (Tanavassdraget regnet som en bestand) med et samlet gytebestandsmål 113 726 kg som inngår i fiskeriet og som har følgende gjennomsnittlig oppnåelse av gytebestandsmål:

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 34 %
 Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 79 %

Gjennomsnittlig (uvid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 71 %
 Gjennomsnittlig (uvid) måloppnåelse siste fire år: 92 %

Både den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i vassdrag med utløp i regionen og oppnåelsen i andre bestander som inngår i fisket i denne delregionen tilsier at beskatningen bør reduseres. I tillegg er det

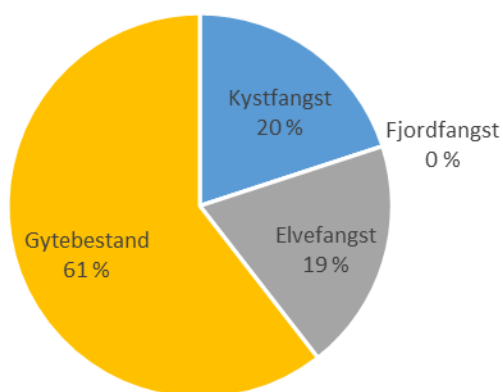
29 hensynskrevende bestander som i ulik grad beskattes i fiskeriet (**tabell 3.10**), og samlet risiko for overbeskatning av minst en av disse er stor (100 %). Av disse er det 20 bestander i Tanavassdraget og tre bestander i Troms der det ikke har vært noe høstbart overskudd i de senere år. Det er også to bestander under reetablering etter behandling mot *G. salaris* som inngår i fiskeriet - Signaldalselva og Skibotnelva – og her vil enhver beskatning bidra til forsinket reetablering. Dette tilsier at rådet blir:

Sjøområdet bør ikke åpnes for fiske.

Tanavassdraget er viktig for rådgivingen i dette sjøområdet. Den nedjusterte andelen av laks fra Tanafjorden (som domineres av laks fra Tanavassdraget) i fiskeriet i regionen er anslått til å utgjøre 13 % av fangsten (opprinnelig 17 %), tilsvarende mellom 293 og 688 kg laks årlig i perioden 2021 til 2024.

Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst, elvefangst og gytebestand er gitt i **figur 3.16**. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024 er gitt i **tabell 3.10**.

Kysten av Finnmark midt

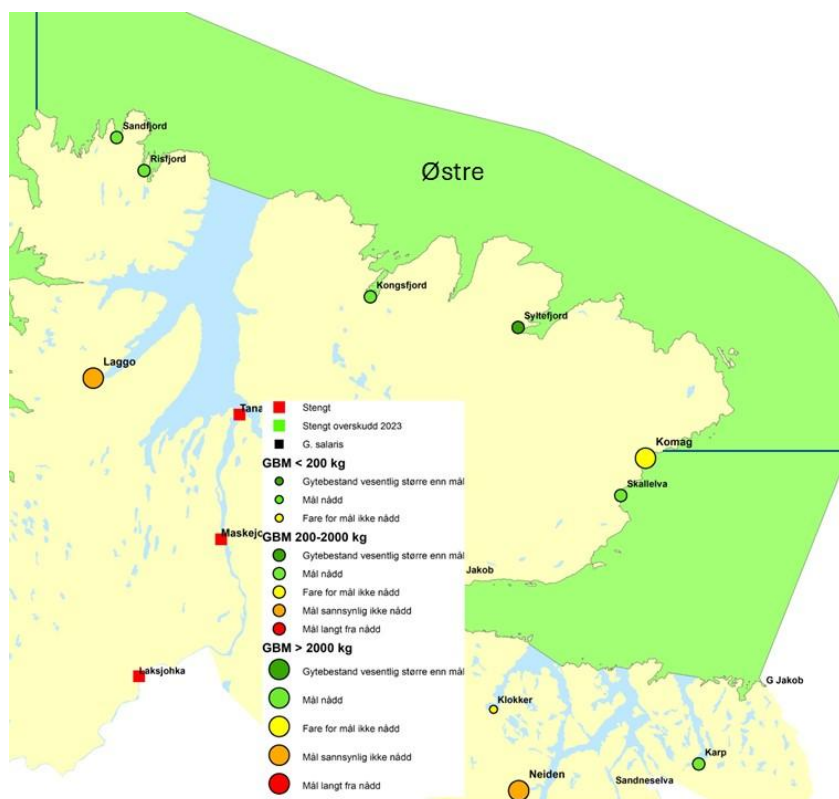

Figur 3.16. Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst (fangst både i dette og andre kystområder), elvefangst og gytebestand.

Tabell 3.10. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Antall laksevassdrag	6	6	6	6
Antall vurderte laksevassdrag	3	3	3	3
Samlet gytebestandsmål alle vassdrag (kg hunner)	1805	1805	1805	1805
Samlet gytebestandsmål i vurderte vassdrag (kg hunner)	1707	1707	1707	1707
Gjennomsnittlig veid sannsynlighet for oppnåelse (%)	28	66	73	76
Gjennomsnittlig veid prosentvis oppnåelse	78	95	96	98
Innsig (kg)	4810	6348	5886	5610
Høstbart overskudd (kg)	1767	3192	2703	2468
Fangst i sjø i regionen (kg)	2252	4122	5292	3567
Totalfangst i sjø på laks fra elvene i regionen (kg)	1057	1311	1243	915
Sjøfangst i % av innsig	22	21	21	16
Fangst i elvene (avlivet, kg)	979	1266	1059	1115
Elvefangst i % av innsig	20	20	18	20
Innsig til elvene (innsig minus sjøfangst) (kg)	3754	5037	4643	4695
Elvefangst i % av innsig til elvene	26	25	23	24
Gytebestand i vurderte elver (kg hunner)	1615	2146	1948	1982
Samlet antall kilo hunner som mangler for oppnåelse	408	0	65	0
Antall bestander som ikke nådde GBM	2	0	1	0
Antall bestander uten høstbart overskudd	0	0	0	0
Antall stengte laksevassdrag	0	0	0	0
Sum gytebestandsmål stengte vassdrag	0	0	0	0
Antall nasjonale laksevassdrag	0	0	0	0
Antall nasjonale laksevassdrag som ikke nådde GBM	0	0	0	0
Antall gyrovassdrag under gjenoppbygging	0	0	0	0
Antall andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0
Samlet gytebestandsmål i andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0

3.6.4 Østre kyst

Figur 3.17. Vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål for vassdrag i kystrområdet (grønn bakgrunn og navn) og i nærliggende fjordregioner (lyseblå bakgrunn) basert på årene 2021-2024. Merk at dette er vurderinger av måloppnåelse og **ikke** vurderinger av om vassdraget er hensynskrevende eller ikke. Se figur 3.13 for kart med hensynskrevende bestander.

Det har siden 2021 ikke blitt åpnet for sjølaksefiske i Gamvik og Berlevåg delen av denne regionen, men åpnet i Båtsfjord og Vardø. Det har imidlertid ikke blitt rapportert noen fangst av laks fra de åpne områdene, trolig fordi kilenøter ikke er egnet redskap i de eksponerte kystområdene.

Det er syv laksevassdrag med utløp i denne delregionen (**figur 3.17**), hvorav fire vurderte vassdrag med et samlet gytebestandsmål på 3088 kg som har følgende gjennomsnittlige måloppnåelse:

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 88 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 99 %

Gjennomsnittlig (uveid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 88 %

Gjennomsnittlig (uveid) måloppnåelse siste fire år: 99 %

Gjennomsnittlig (uveid) uttrunkert måloppnåelse siste fire år: 185 %

Fra Laukhellevassdraget til grensa mot Russland er det 37 vassdrag (Tanavassdraget regnet som en bestand) med et samlet gytebestandsmål 113 726 kg som inngår i fiskeriet og som har følgende gjennomsnittlig oppnåelse av gytebestandsmål:

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 34 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 79 %

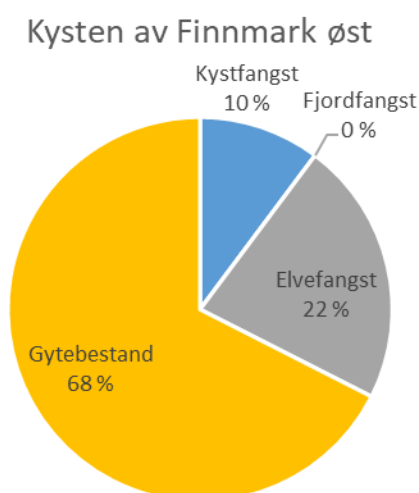
Gjennomsnittlig (uveid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 71 %

Gjennomsnittlig (uveid) måloppnåelse siste fire år: 92 %

Mens den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i vassdrag med utløp i regionen ikke tilsier at det er nødvendig å redusere beskatningen tilsier oppnåelsen i bestander fra andre deler av Troms og Finnmark som inngår i fisket i denne delregionen at beskatningen bør reduseres. Det har imidlertid ikke vært drevet sjølaksefiske i denne regionen fra 2021. I tillegg er det 29 hensynskrevende bestander som i ulik grad beskattes i fiskeriet (**tabell 3.11**), og samlet risiko for overbeskatning av minst en av disse er stor (100 %). Av disse er det 20 bestander i Tanavassdraget og tre bestander i Troms der det ikke har vært noe høstbart overskudd i de senere år. Det er også to bestander under reetablering etter behandling mot *G. salaris* som inngår i fiskeriet - Signaldalselva og Skibotnelva – og her vil enhver beskatning bidra til forsinket reetablering. Dette tilsier at rådet blir:

Sjøområdet bør ikke åpnes for fiske. Det har ikke vært fisket i området fra og med 2021.

Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst, elvefangst og gytebestand er gitt i **figur 3.18**. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024 er gitt i **tabell 3.5**.

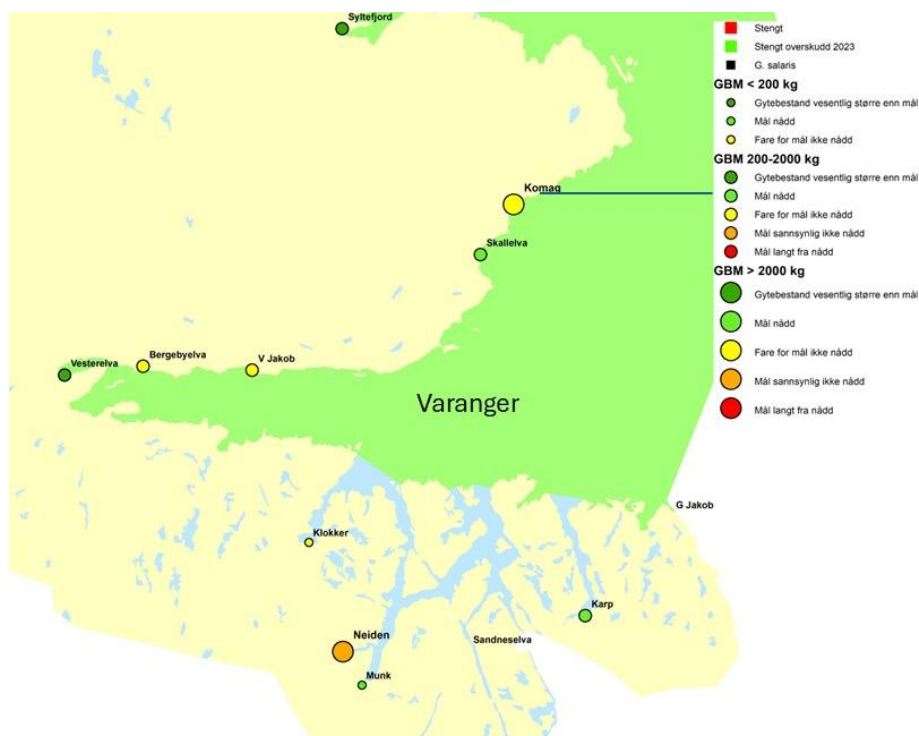

Figur 3.18. Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst (fangst både i dette og andre kystområder), elvefangst og gytebestand. Merk at siden det ikke er noe rapportert fangst i dette kystområdet er all kystfangst her gjort i andre kystområder.

Tabell 3.11. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Antall laksevassdrag	7	7	7	7
Antall vurderte laksevassdrag	4	4	4	4
Samlet gytebestandsmål alle vassdrag (kg hunner)	3157	3157	3157	3157
Samlet gytebestandsmål i vurderte vassdrag (kg hunner)	3088	3088	3088	3088
Gjennomsnittlig veid sannsynlighet for oppnåelse (%)	71	100	98	71
Gjennomsnittlig veid prosentvis oppnåelse	96	100	100	96
Innsig (kg)	11692	22817	20998	11132
Høstbart overskudd (kg)	4579	14770	13576	4925
Fangst i sjø i regionen (kg)	0	0	0	0
Totalfangst i sjø på laks fra elvene i regionen (kg)	1546	2045	1941	1270
Sjøfangst i % av innsig	13	9	9	11
Fangst i elvene (avlivet, kg)	2614	5679	5024	1527
Elvefangst i % av innsig	22	25	24	14
Innsig til elvene (innsig minus sjøfangst) (kg)	10145	20773	19057	9862
Elvefangst i % av innsig til elvene	26	27	26	15
Gytebestand i vurderte elver (kg hunner)	3584	6988	7353	4615
Samlet antall kilo hunner som mangler for oppnåelse	0	0	0	38
Antall bestander som ikke nådde GBM	0	0	0	1
Antall bestander uten høstbart overskudd	0	0	0	0
Antall stengte laksevassdrag	0	0	0	0
Sum gytebestandsmål stengte vassdrag	0	0	0	0
Antall nasjonale laksevassdrag	1	1	1	1
Antall nasjonale laksevassdrag som ikke nådde GBM	0	0	0	1
Antall gyrovassdrag under gjenoppbygging	0	0	0	0
Antall andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0
Samlet gytebestandsmål i andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0

3.6.5 Varanger

Figur 3.19. Vurdering av oppnåelse av gytebestandsmål for vassdrag i kystområdet (grønn bakgrunn og navn) og i nærliggende fjordregioner (lyseblå bakgrunn) basert på årene 2021-2024. Merk at dette er vurderinger av måloppnåelse og **ikke** vurderinger av om vassdraget er hensynskrevende eller ikke. Se figur 3.13 for kart med hensynskrevende bestander. I Grense Jakobselv har vi ikke tilstrekkelige data for å gjøre en vurdering for fireårsperioden.

Det er syv laksevassdrag med utløp i denne delregionen (**figur 3.19**), hvorav seks vurderte vassdrag med et samlet gytebestandsmål på 6001 kg som har følgende gjennomsnittlige måloppnåelse:

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 60 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 92 %

Gjennomsnittlig (uveid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 65 %

Gjennomsnittlig (uveid) måloppnåelse siste fire år: 93 %

Gjennomsnittlig (uveid) uttrunkert måloppnåelse siste fire år: 171 %

Fra Laukhellevassdraget til grensa mot Russland er det 37 vassdrag (Tanavassdraget regnet som en bestand) med et samlet gytebestandsmål 113 726 kg som inngår i fiskeriet og som har følgende gjennomsnittlig oppnåelse av gytebestandsmål:

Gjennomsnittlig (veid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 34 %

Gjennomsnittlig (veid) måloppnåelse siste fire år: 79 %

Gjennomsnittlig (uveid) sannsynlighet for måloppnåelse siste fire år: 71 %

Gjennomsnittlig (uveid) måloppnåelse siste fire år: 92 %

Både den gjennomsnittlige måloppnåelsen for bestander i vassdrag med utløp i regionen og oppnåelsen i andre bestander som inngår i fisket i denne delregionen tilsier at beskatningen bør reduseres. I tillegg er det 29 hensynskrevende bestander som i ulik grad beskattes i fiskeriet (**tabell 3.12**), og samlet risiko for overbeskatning av minst en av disse er stor (100 %). Av disse er det 20 bestander i Tanavassdraget og tre

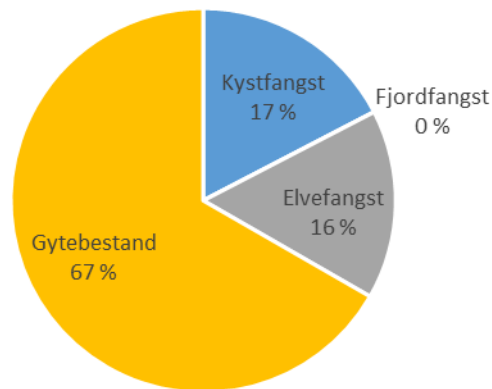
bestander i Troms der det ikke har vært noe høstbart overskudd i de senere år. Det er også to bestander under reetablering etter behandling mot *G. salaris* som inngår i fiskeriet - Signaldalselva og Skibotnelva – og her vil enhver beskatning bidra til forsinket reetablering. Dette tilsier at rådet blir:

Sjøområdet bør ikke åpnes for fiske.

Tanavassdraget er viktig for rådgivingen i dette sjøområdet. Den nedjusterte andelen av laks fra Tanafjorden (som domineres av laks fra Tanavassdraget) i fiskeriet i regionen er anslått til å utgjøre 8 % av fangsten (opprinnelig 13 %), tilsvarende mellom 457 og 1145 kg laks årlig i perioden 2021 til 2024.

Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst, elvefangst og gytebestand er gitt i **figur 3.20**. Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024 er gitt i **tabell 3.12**.

Kysten av Finnmark Varanger

Figur 3.20. Fordeling av innsiget av laks til elvene i sjøområdet mellom sjøfangst (fangst både i dette og andre kystområder), elvefangst og gytebestand.

Tabell 3.12. Kyst Finnmark Varanger: Informasjon om innsig og beskatning i ulike fiskerier for hvert av årene 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Antall laksevassdrag	7	7	7	7
Antall vurderte laksevassdrag	6	6	5	5
Samlet gytebestandsmål alle vassdrag (kg hunner)*	6001	6001	6001	6001
Samlet gytebestandsmål i vurderte vassdrag (kg hunner)	6001	6001	5380	5380
Gjennomsnittlig veid sannsynlighet for oppnåelse (%)	80	54	46	41
Gjennomsnittlig veid prosentvis oppnåelse	98	86	90	89
Innsig (kg)	25297	24281	16752	15816
Høstbart overskudd (kg)	14912	13894	6324	5483
Fangst i sjø i regionen (kg)	11270	13210	14315	5714
Totalfangst i sjø på laks fra elvene i regionen (kg)	3588	4216	4526	1942
Sjøfangst i % av innsig	14	17	27	12
Fangst i elvene (avlivet, kg)	3686	5109	2118	2177
Elvefangst i % av innsig	15	21	13	14
Innsig til elvene (innsig minus sjøfangst) (kg)	21709	20064	12226	13874
Elvefangst i % av innsig til elvene	17	25	17	16
Gytebestand i vurderte elver (kg hunner)	10643	8654	5492	6426
Samlet antall kilo hunner som mangler for oppnåelse	0	771	357	362
Antall bestander som ikke nådde GBM	0	3	2	2
Antall bestander uten høstbart overskudd	0	0	0	0
Antall stengte laksevassdrag	0	0	0	0
Sum gytebestandsmål stengte vassdrag	0	0	0	0
Antall nasjonale laksevassdrag	2	2	2	2
Antall nasjonale laksevassdrag som ikke nådde GBM	0	1	1	2
Antall gyrovassdrag under gjenoppbygging	0	0	0	0
Antall andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0
Samlet gytebestandsmål i andre vassdrag i dårlig eller svært dårlig tilstand	0	0	0	0

* Blir det samme som summen av seks vassdrag fordi det syvende vassdraget (Njehva) ikke har offisielt gytebestandsmål enda

3.7 Oppsummering

På grunn av den kritiske situasjonen for laksebestandene i Tanavassdraget er vårt råd at sjølaksefiske stanses i alle sjøområder hvor laks fra Tanavassdraget blir beskattet. Dette vil si i alle sjøområder i Finnmark. Mest Tanalaks har de siste fire årene blitt tatt i kystområdene i Finnmark (estimert til mellom 1652 og 3130 kg), men noe blir også tatt i de andre fjordområdene (estimert til mellom 1055 og 1487 kg). Det er også andre store bestander i dårlig tilstand (Neiden, Reisaelva) som blir beskattet i sjølaksefiske i Finnmark. Tana, Neiden og Reisaelva er i tillegg nasjonale laksevassdrag som også av den grunn bør ha spesiell beskyttelse. Videre er det to bestander (Signalldalselva og Skibotnelva) under reetablering etter behandling mot *G. salaris* som blir beskattet i sjølaksefisket i Finnmark, hovedsakelig på kysten i vest. Tilstanden i alle disse vassdragene er hovedgrunnen til det strenge rådet som blir gitt. I tillegg har vi gjort separate vurderinger basert på tilstanden i de ulike fjord- og kystområdene, men disse blir i alle tilfeller overstyrt av situasjonen i Tana.

4 REFERANSER

- Anon. 2022. Tana/Teno salmon stock recovery and sustainable fisheries. Report from the Tana/Teno Monitoring and Research Group 1/2022.
- Anon. 2024. Status of the Tana/Teno River salmon populations in 2024. Report from the Tana/Teno Monitoring and Research Group nr 1/2025.
- Barlaup, B. (red.) 2022. Redningsaksjonen for Vossolaksen 2010-2020, status per 2021. LFI-rapport nr. 426, 281 s.
- Falkegård, M., Lennox, R.J., Thorstad, E., Einum, S., Fiske, P., Garmo, Ø., Garseth, Å., Skoglund, H., Solberg, M., Utne, K.R., Vollset, K.W., Vøllestad, L.A., Wennevik, V. & Forseth, T. 2023. Predation of Atlantic salmon across ontogenetic stages and impacts on populations. *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences* 80: 1696-1713.
- Hutchings, J.A. & Reynolds, J.D. 2004. Marine fish population collapses: consequences for recovery and extinction risk. *BioScience* 54: 297-309.
- ICES 2024. Working group on North Atlantic Salmon (WGNAS). ICES Scientific Reports, 6:36: 1-415.
- Neuenhoff R.D., Swain D.P., Cox S.P., McAllister M.K., Trites A.W., Walters C.J. & Hammill M.O. 2019. Continued decline of a collapsed population of Atlantic cod (*Gadus morhua*) due to predation-driven Allee effects. *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences* 76: 168-184.
- Ozerov, M., Vähä, J.P., Wennevik, V., Niemela, E., Svenning, M.A., Prusov, S., Fernandez, R.D., Unneland, L., Vasemägi, A., Falkegård, M., Kalske, T. & Christiansen, B. 2017. Comprehensive microsatellite baseline for genetic stock identification of Atlantic salmon (*Salmo salar* L.) in northernmost Europe. *ICES Journal of Marine Science* 74: 2159-2169
- Ozerov, M.Yu., Wennevik, V., Niemelä, E., Vasemägi, A., Prusov, S.V., Vorontsova, R., Kalske, T., Olsen, A.A., Høstmark, M.S. & Smeland, A.F. 2023. Application of the updated genetic baseline for genetic stock identification of Atlantic salmon in commercial fisheries in northern Norway. CoASal – KO4178 project. Statsforvalteren i Troms og Finnmark. 1-46
- Stephens, P.A., Sutherland, W.J. & Freckleton, R.P. 1999. What is the Allee effect? *Oikos*, 87: 185-190.
- Svenning, M.-A., Falkegård, M., Fauchald, P., Yoccoz, N., Niemelä, E., Vähä, J.-P., Ozerov, M., Wennevik, V., & Prusov, S. 2014. Region- and stock-specific catch and migration models of Barents sea salmon. Kolarctic ENPI CBC - Kolarctic salmon project (KO 197) report: 1-95.
- Svenning, M.-A., Falkegård, M., Niemelä, E., Vähä, J.-P., Wennevik, V., Ozerov, M., Prusov, S., Dempson, J.B., Power, M. & Fauchald, P. 2019. Coastal migration patterns of the four largest Barents Sea Atlantic salmon stocks inferred using genetic stock identification methods. *ICES Journal of Marine Science* 76: 1379-1389.
- Swain, D.P. & Benoit, H.P. 2015. Extreme increases in natural mortality prevent recovery of collapsed fish populations in a Northwest Atlantic ecosystem. *Marine Ecology Progress Series* 519: 165-182.
- Vähä, J. P., Erkinaro, J., Niemelä, E., & Primmer, C. R. 2008. Temporally stable genetic structure and low migration in an Atlantic salmon population complex: implications for conservation and management. *Evolutionary Applications*, 1: 137-154.
- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning. 2010. Status for norske laksebestander i 2010. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 2, 213 s.
- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2011. Kvalitetsnormer for laks - anbefalinger til system for klassifisering av villaksbestander. Temarapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 1, 105 s.
- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2015. Råd om beskatning av laks og sjøørret for perioden 2016 til 2018. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr. 7, 138 s.
- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2019. Status for norske laksebestander i 2019. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 12, 126 s.
- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2020. Råd om beskatning av laks i sjølaksefiske. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 14, 155 s.
- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2021. Status for norske laksebestander i 2021. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 16, 227 s.
- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2022. Effekter av predasjon på laks. Temarapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 8, 92 s.

- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2024a. Metoder for vurdering av norske laksebestander i 2024. Metoderapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 1, 56 s.
- VRL Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2024b. Status for norske laksebestander i 2024. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 19, 129 s.
- Wacker, S., Barlaup, B.T., Diserud O.H., Normann, E.S. & Karlsson, S. 2024. Vossolaksen – genetisk status 2023. NINA Rapport, 2496: 1-25.
- Winter, A.-M., Richter, A. & Eikeset, A.D. 2020. Implications of Allee effects for fisheriesmanagement in a changing climate: evidence from Atlantic cod. Ecological Applications 30: e01994.

VEDLEGG

Vedlegg 1. Brev fra Klima og Miljødepartementet til Miljødirektoratet fra 2024 med oppdrag knyttet til fiskeregulering.

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref
24/3295-

Dato
18. september 2024

Oppdrag knyttet til fiskeregulering og kunnskapsinnhenting

Gjennomgang av fisket etter anadrome laksefisk i sjøen i Finnmark

Som følge av svært lavt innsig og fangster av laks innledningsvis i fiskesesongen i år, stanset som kjent Miljødirektoratet fisket i 33 vassdrag og tilgrensende sjøområder i Sør-Norge. Etter en ny vurdering i begynnelsen av juli ble de ekstraordinære tiltakene i de opprinnelige elvene og fjordregionene noe justert. Samtidig ble det, som følge av svake fangster, vedtatt ekstraordinære tiltak også i Varangerfjorden, Karlebotn, Kjøfjord/Bøkfjord, Jarfjorden og i elvene rundt disse fjordene. I disse områdene har innsiget i flere påfølgende år vært vesentlig svakere enn hva som ligger til grunn for reguleringene. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) utarbeidet i 2020 beskatningsråd for sjølaksefisket, hvor de påpekte at det inngår 32 sårbare bestander i fisket langs Finnmarkskysten, inkludert flere sårbare bestander fra Tanavassdraget. I rapporten anbefalte VRL en reduksjon i sjølaksefisket i Finnmark for å unngå overbeskatning. I den påfølgende reguleringsrunden valgte man å redusere fangstene i sjølaksefisket i Finnmark ved å fase ut bruken av krogarn. Det ble ikke gjort endringer i fisketidene. Sjølaksefisket ble stengt i alle kystregioner med unntak av Finnmark. I tiden etter at VRL publiserte disse rådene i 2020, har mange av laksebestandene i Finnmark hatt en negativ utvikling.

I St.prp. nr. 32 (2006-2007) *Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder* vises det til at det vil bli nødvendig å regulere sjølaksefisket strengere enn laksefisket i vassdrag, fordi laksefisket i sjø i stor grad er et fiske på blandede laksebestander og dermed også i de fleste tilfeller et fiske på bestander som ikke produserer et høstbart overskudd.

I lys av årets rekordsvake lakseinnsig og den negative utviklingen til mange av laksebestandene i Finnmark, er det nødvendig å vurdere alle tiltak som kan redusere risikoen for overbeskatning av sårbare laksebestander. Klima- og miljødepartementet ber

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Julie Gjørtz
Howden
22 24 59 49

derfor Miljødirektoratet om å innhente oppdaterte beskatningsråd for sjølaksefisket i Finnmark og, med utgangspunkt i den oppdaterte kunnskapen, fastsette nødvendige reguleringer før neste fiskesesong. I tillegg ber vi Miljødirektoratet om å innføre krav om løpende fangstrapportering i sjølaksefisket.

Prosessen skal gjøres i samråd med Sametinget og andre berørte samiske interesser.

Overvåkning av predatorer i Tanavassdraget ved hjelp av miljø-DNA

Predasjon på laks er i utgangspunktet ikke et problem i seg selv for livskraftige laksebestander, men dersom det blir færre laks og svakere bestander kan predasjonen bidra til å forsinke gjenoppbygging av laksebestandene. Laksen i Tana har lenge levd sammen med en rekke ulike predatorer. Tilstanden til laksebestandene i Tana har imidlertid blitt dramatisk forverret de siste årene. Lokal og tradisjonell kunnskap har samtidig påpekt at bestandene av predatorer, og da særlig gjedde, har økt mange steder i Tanavassdraget. Denne kunnskapen tilsier at det er behov for en bedre overvåking av gjeddebestanden og eventuelt av andre arter i vassdraget.

Analyse av miljø-DNA i vannprøver er en kostnadseffektiv metode for å overvåke tilstedeværelsen av en art på mange lokaliteter, med potensial for å raskt inkludere analyser av flere arter. Ved å se på langsiktige trender i miljø-DNA-konsentrasjoner kan det videre være mulig å se på endringer i bestanden av en art relativt til andre arter i vassdraget. Dette kan gjøres gjennom DNA-metabarcoding som tillater samtidig identifikasjon av mange ulike arter innenfor samme vannprøve.

I 2019 og 2021 bestilte Statsforvalteren i Troms- og Finnmark undersøkelser av tilstedeværelsen av pukkellaks på ulike steder i Tanavassdraget ved hjelp av miljø-DNA. Som en del av dette prosjektets videreføring ber Klima- og miljødepartementet Miljødirektoratet om å inkludere gjedde som en av artene vannprøvene testes for. Vi ber samtidig Miljødirektoratet om å vurdere om det bør inkluderes flere andre arter i prosjektet, samt om det skal bestilles DNA-metabarcoding for å se på utbredelse og relativ mengde av alle fiskearter i Tanavassdraget samtidig.

Med hilsen

Lindis Nerbø (e.f.)
avdelingsdirektør

Julie Gjørtz Howden
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg 2. Brev fra Klima og Miljødepartementet til Miljødirektoratet fra 2019 der departementet påpekte at det i et sjølaksefiske på blandete bestander skulle tas spesielt hensyn til små eller sårbare bestander og bestander under reetablering.

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref.
19/3942-

Dato
17. desember 2019

Ny hovedrevisjon av fiskereguleringene – føringer fra departementet

I den kommende prosessen med revisjonen av fiskereguleringene, ber Klima- og miljødepartementet Miljødirektoratet vurdere å ikke åpne for sjølaksefiske i inntil fem år av gangen i de områder direktoratet finner dette nødvendig av hensyn til alle laksebestandene. I denne vurderingen skal føre-var-prinsippet tillegges betydelig vekt. I sjøsamiske områder bes det om en bredere vurdering hvor det også legges vekt på hensynene i ILO-konvensjon C169 og den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Departementet ber om å få oversendt forslaget til nye reguleringer etter høringsrunden.

Miljødirektoratet skal i 2020 gjennomføre en ny hovedrevisjon av reguleringene av fisket etter anadrome laksefisk i elv og sjø. Denne revisjonen danner grunnlaget for nye fiskereglene som skal tre i kraft før fiskesesongen 2021. I forbindelse med den forestående revisjonsprosessen, ønsker Klima- og miljødepartementet å komme med noen retningsgivende føringer.

Norsk villaksforvaltning er basert på internasjonale forvaltningsprinsipper utarbeidet av den nord-atlantiske villaksorganisasjonen (NASCO) og på St.prp.nr. 32 (2006–2007) om vern av villaksen mv. Målet er å bevare og gjenoppbygge laksebestander av en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innen arten og utnytter dens produksjonsmuligheter, jf. Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet. Vi har totalt rundt 450 genetisk ulike villaksbestander. Målet er å ta vare på dette mangfoldet. Kun én av fem bestander har god nok tilstand etter kvalitetsnormen for villaks. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning vurderer at over 65 % av bestandene har moderat eller høy fare for forverring av bestandssituasjonen.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling

Saksbehandler
Julie Gjartz
Hovden

Hovedprinsippet i laksefiskforvaltningen er at laksefisk bare kan høstes når det er gitt tillatelse til slik høsting, jf. naturmangfoldloven (nmL) § 15 første ledd. Høsting kan bare tillates når "best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstverdig overskudd", jf. nmL § 16 tredje ledd. I gjeldende forskrift om fisketider for fiske etter anadrome laksefisk i sjøen (FOR-2012-05-10-431), åpnes det for fiske med faststående redskap i mange områder, men lovlig fisketid er begrenset. Likevel blir en relativt stor andel av de samlede laksefangstene fortsatt tatt i dette fisket. Det finnes i dag rundt 900 sjølaksefiskere langs kysten. Rundt halvparten av disse fisker i sjøsamiske områder i Troms og Finnmark.

Sjølaksefisket er som regel et fiske på blandede bestander. Når det fiskes på flere bestander i samme område, er det fare for at små eller sårbare bestander kan bli overbeskattet. Ved et slikt fiske må det spesielt tas hensyn til de svakeste bestandene som inngår i fangstene. Av de rundt 450 norske laksebestandene, har vi god kunnskap om beskatningen av rundt 200. Disse er for det meste store bestander som til sammen utgjør størstedelen av lakseproduksjonen. For de fleste av disse bestandene utgjør ikke overfiske noen trussel. For de resterende bestandene har vi liten eller ingen kunnskap om hvor og hvor mye de beskattes i sjølaksefisket. Sannsynligheten for overbeskatning av små eller svake bestander er ikke nødvendigvis stor, men konsekvensen for den enkelte bestand kan være svært alvorlig. Samlet sett er det dermed en viss risiko for overbeskatning som i verste fall kan true små eller sårbare laksebestander.

Når det treffes en beslutning "uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå vesentlig skade på naturmangfoldet", jf. føre-var-prinsippet i nmL § 9. Føre-var-prinsippet tilsier videre at mangel på kunnskap ikke skal "brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak" dersom det foreligger en "risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet". Mangelen på kunnskap om de konsekvenser sjølaksefisket kan ha for små og sårbare bestander og potensielle konsekvenser av overbeskatning av disse bestandene, gjør at det etter departementets syn må legges betydelig vekt på dette prinsippet ved den kommende revisjonen av laksereguleringene. Det betyr at det må tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på små og sårbare laksebestander ved beslutninger om å åpne for sjølaksefiske i de enkelte områdene.

På bakgrunn av dette ber departementet om at Miljødirektoratet, i sin forestående revisjon av fiskereguleringene, vurderer å ikke åpne for sjølaksefiske i inntil fem år av gangen når direktoratet finner det nødvendig av hensyn til alle laksebestander i området og med vekt på føre-var-prinsippet.

I tillegg ber departementet om at Miljødirektoratet vurderer å ikke åpne for sjølaksefiske i områder hvor samfunnet har brukt store ressurser på laksebestandene i form av kalking og gyrobekjempelse. I forsurede vassdrag er kontinuerlig kalking ofte en forutsetning for tilstedeværelse av laks. En eventuell god bestandsstatus kan her tilskrives pågående kalking. I områder hvor det vil bli eller har blitt gjennomført bekjempelse av *G. salaris*, er det i dag normalt stengt for fiske i vassdrag og nærliggende fjordområder fram til friskmelding.

Departementet ber direktoratet vurdere å ikke åpne for fiske i ytre fjordområder og eventuelt kyststrøk der laks fra slike bestander inngår i fangstene, slik at reetableringen av laksebestandene kan skje så raskt som mulig. Dette skal vare fram til bestandene har et høstbart overskudd.

Revisjonen av fiskereguleringene må i sjøsamiske områder også vurderes opp mot Norges internasjonale forpliktelser. Norge har ratifisert FNs konvensjon om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-konvensjon nr. 169). Konvensjonens artikkel 15 fastslår at vedkommende folks rett til naturressurser i deres landområder skal sikres spesielt, og at slike rettigheter omfatter disse folks rett til å delta i bruk, styring og bevaring av disse ressursene. Artikkel 23 sier at håndverk, bygde- og lokalbasert virksomhet, naturhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde deres kultur, økonomiske selvberging og utvikling. Når det er aktuelt, skal regjeringene sikre at slik virksomhet blir styrket og fremmet, med deltakelse av disse folk. Det vises også til internasjonal konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. I høringen av forslag til revisjon av fiskereglene bes direktoratet omtale at slike hensyn er vurdert opp mot bestandshensyn i sjøsamiske områder, i tråd med nmj § 14 annet ledd og lakse- og innlandsfiskloven § 3.

Departementet vil også vise til at NASCO-statene, gjennom vedtakelsen av NASCOS retningslinjer for forvaltning av laksefiskerier, har blitt enig om at man skal ha som mål å beskytte de svakeste bestandene som inngår i et fiske. Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) anbefaler at det bare skal tillates fiske på blandede bestander der alle bestander som inngår i fangsten er tallrike nok til at de kan utnytte produksjonskapasiteten i sitt vassdrag.

Revisjonen av fiskereguleringene skal videre følge prinsippet om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, skal bygge på vitenskapelig kunnskap om bl.a. arters bestandssituasjon, jf. nmj § 8. Den vitenskapelige begrunnelsen for forslag til nye reguleringer skal utdypes i det høringsnotat som Miljødirektoratet utformer. Departementet ber om å få oversendt forslaget til nye reguleringer etter høringsrunden.

Med hilsen

Lindis Nerbø (e.f.)
avdelingsdirektør

Julie Gjørtz Howden
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

KONTAKTINFO:

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning

Torbjørn Forseth, torbjorn.forseth@nina.no (leder)

Eva B. Thorstad, eva.thorstad@nina.no (sekretariat)

ISSN: 1891-442X

ISBN: 978-82-93038-42-9